

Kvalitetsredovisning 2013

Förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, särskild utbildning för vuxna, svenska för invandrare och annan pedagogisk verksamhet

UNDERLAG OCH RUTINER FÖR ATT TA FRAM KVALITETSREDOVISNINGEN	3
INLEDNING.....	3
KVALITATIVA UNDERLAG FÖR BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSE	3
<i>Verksamhetsbesök under 2013</i>	3
<i>Utredningar och utvärderingar</i>	4
KVANTITATIVA UNDERLAG FÖR BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSE	4
EXTERNA UNDERLAG	4
<i>Regelbunden tillsyn</i>	4
<i>SKL's Öppna jämförelser</i>	4
<i>Utvärdering av implementeringen av Lgr11</i>	5
<i>Översyn av förvaltningens resursfördelningssystem</i>	5
<i>Uppföljning av kostnadsreduceringar 2013</i>	5
<i>Medborgardialog i samband med strukturförändringar</i>	5
FÖRUTSÄTTNINGAR	6
STYRNING OCH LEDNING.....	6
DEN LÄRANDE ORGANISATIONEN	7
SKOLUTVECKLING	8
FÖRSTÅELSE AV UPPDRAGET	8
UPPDRAGSSTYRNING	8
HELHETSPERSPEKTIV - ORGANISATIONS-LÄRANDE	8
LEDNING	9
SAMARBETE/DIALOG	9
INDIVIDUELL UTVECKLING	10
ARENOR FÖR DIALOG OCH SAMVERKAN	10
SKOLDATATEKET	10
IT I SKOLAN	11
PLAN FÖR CENTRAL KOMPETENSUTVECKLING	12
ARBETET I VERKSAMHETEN.....	13
SYNEN PÅ BARNNS UTVECKLING OCH LÄRANDE – (KUNSKAPSSYN).....	13
<i>Lev Vygotskijs teorier om lärande</i>	13
SYSTEMATISKT KVALITETSARBETE I KOMBINATION MED VETENSKAPLIG GRUND OCH BEPRÖVAD ERFARENHET	14
FÖRHÅLLNINGSSÄTT.....	14
<i>Vägledande samspel – ICDP (International Child Development Programmes)</i>	14
<i>Lösningssinriktad pedagogik (LIP)</i>	15
ARENOR FÖR DIALOG OCH SAMVERKAN	15
DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE (ELEVER, PERSONAL OCH FÖRÄLDRAR)	16
<i>Formativ och summativ bedömning</i>	16
<i>Elevstyrda utvecklingssamtal (självvärdering)</i>	18
RESULTAT OCH MÅLUPPFYLLELSE	19
VERKSAMHETS-BESÖK 2013	19
GODA EXEMPEL FRÅN VERKSAMHETS-BESÖK OCH TILLSYNS-BESÖK.....	20
<i>Förskolan Kullerbyttan: Barnets kraft visar oss vägen</i>	20
<i>NTA projekt i förskolan 2013</i>	21
<i>Ett utvecklingsarbete på Linnean/Solrosens förskolor hösten 2013</i>	22
<i>Inskolning på förskolorna Resedan och Tallen</i>	24
FÖRSKOLORNAS UTVECKLINGSOMRÅDEN.....	24
VERKSAMHETS-BESÖKEN EN DEL AV UPPFÖLJNINGEN AV KOSTNADSREDUCERINGARNA 2013	24
FÖRÄLDRA- OCH ELEVENKÅTER	25
KVALITET I FRITIDSHEM OCH FRITIDSKLUBB	28
<i>Pedagogisk utgångspunkt</i>	29
<i>Meningsfull fritid</i>	29
<i>God omsorg</i>	29
<i>Behov av fortsatt utveckling</i>	30
KVALITET I FÖRSKOLEKLASSEN.....	30
KUNSKAPER ÅRSKURS 3.....	31
KUNSKAPER ÅRSKURS 5 OCH 6	32

<i>Skillnad mellan pojkar och flickor</i>	33
<i>Beskrivning av måluppfyllelse i samtliga ämnen åk 5 & 6</i>	35
<i>Relationen mellan prov och betyg i årskurs 6 år 2013</i>	37
KUNSKAPER ÅRSKURS 9	39
<i>Ämnesprov årskurs 9, andelen elever som når kravnivåerna</i>	39
<i>Meritvärde</i>	40
<i>Slutbetyg i årskurs 9</i>	42
<i>Relationen mellan prov och betyg i årskurs 9 år 2013</i>	44
<i>Behörighet till gymnasiet</i>	47
<i>Ej nått målen i ett eller flera ämnen år 2013</i>	48
<i>Öppna jämförelser grundskola</i>	48
<i>Elever med utländsk bakgrund</i>	48
GRUNDSÄRSKOLA	49
GYMNASIESKOLA	50
<i>Kunskaper på Västerviks gymnasium</i>	50
<i>Gymnasieskolor</i>	52
VUXENUTBILDNING	53
<i>Kunskaper Vuxenutbildning</i>	53
<i>Utbildning i svenska för invandrare (SFI)</i>	54
<i>Särskild utbildning för vuxna</i>	54
ANALYS OCH BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSE	56
<i>SKOLINSPEKTIONENS HELHETSBEDÖMNING</i>	56
<i>ÖVERGRIPANDE ANALYS OCH BEDÖMNING</i>	57
ÅTGÄRDER FÖR FÖRBÄTTRING/PRIORITERADE UTVECKLINGSOMRÅDEN	58
PRIORITERADE UTVECKLINGSOMRÅDEN 2014	58
<i>Utvecklingsområde 1) Prioritera kunskapsmålen utan att åsidosätta värdegrundsuppdraget</i>	58
<i>Utvecklingsområde 2) Fokus på de nationella styrdokument</i>	58
<i>Utvecklingsområde 3) Utveckling av undervisningssituationen</i>	59
SAMMANFATTNING AV DE VIKTIGASTE LÄRDOMARNA	60
SLUTORD	61
8) BESLUT OCH ANSVARIG FÖR KVALITETSREDOVISNING	62

Omslagsfoto: ©Getty Images

Underlag och rutiner för att ta fram kvalitetsredovisningen

Inledning

Kommunen är inte längre skyldig att upprätta en kvalitetsredovisning. Däremot är varje kommun och skolenhet skyldig att dokumentera sitt systematiska kvalitetsarbete. Formen har således försvunnit men inte kravet att visa på i vilken utsträckning de nationella målen nås.

I Västerviks kommun har arbetet med kvalitetsredovisningen och det systematiska kvalitetsarbetet varit ett utvecklingsområde. Utvecklingen har övergripande varit positiv och fler och fler enheter har upptäckt fördelarna med ett systematiskt kvalitetsarbete och dokumentationen av densamma som ett verktyg i skolutvecklingen. Av den anledningen har barn- och utbildningsförvaltningen beslutat att även fortsättningsvis upprätta en kvalitetsredovisning. Det systematiska kvalitetsarbetet sker processorienterat och revideras därför kontinuerligt.

Det systematiska kvalitetsarbetet syftar till att kontinuerligt identifiera vilka förutsättningar som är nödvändiga för arbete mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. För att förbättringar ska bestå och kvaliteten höjas behöver utvecklingen följas över tid. Kvalitetsredovisningen är ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande förbättringsarbetet.

Varje enhet redovisar årligen sin verksamhet i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken utsträckning nationella och kommunala mål har förverkligats och vilka åtgärder som planeras för att öka måluppfyllelsen.

Barn och utbildningskontoret ansvarar för den kommunövergripande kvalitetsredovisningen som är en sammanfattande bedömning av hur långt olika verksamheter i Västerviks kommun har kommit när det gäller att förverkliga de nationella och kommunala målen. Kvalitetsredovisningen blir en samlad lägesbedömning som bygger på omfattande uppföljning och utvärdering av hela förvaltningens verksamhet. Samtliga uppföljningar och utredningar, både interna och externa, utgör underlag för bedömning och analys av måluppfyllelsen. Analysen i kvalitetsredovisningen blir därmed i stor utsträckning en metaanalys, vilket innebär att analysen av delarna bildar en analys av helheten. Att årets kvalitetsredovisning inte är lika omfattande som tidigare och beror i stor utsträckning på att årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet ändrats.

Kvalitativa underlag för bedömning av måluppfyllelse

Verksamhetsbesök under 2013

Under 2013 kvalitetsutvecklingschef och utvecklingsledaren för förskolan genomfört verksamhetsbesök och tillsynsbesök hos kommunens samtliga förskolechefer. Se vidare under rubriken *Resultat och måluppfyllelse*. Verksamhetsbesöken är en medveten och given del i det systematiska kvalitetsarbetet. Varje besök är ca 3 timmar och är en viktig del för att följa upp fattade beslut och inriktningar, styra och leda verksamheten, skapa en kvalitativ helhetsbedömning av såväl förutsättningar, strategier för utveckling, ledarskap som en bedömning av måluppfyllelsen som helhet. Samtidigt syftar verksamhetsbesöken till att erbjuda ett direkt stöd i olika frågor för förskolechef och rektor. Analysen av vart verksamheten som helhet befinner sig bidrar till att utkristallisera de mest prioriterade utvecklingsområdena som i sin tur påverkar utformning av olika centrala åtgärder och insatser. Det är mycket viktigt att det finns en röd tråd mellan resultat, bedömning av måluppfyllelse, utvecklingsområden och insatser och åtgärder på alla nivåer i organisationen. Det är också mycket viktigt att det finns ett stort utrymme för enheternas egna systematiska kvalitetsarbete varav huvudmannens åtgärder och insatser måste vara begränsade och att de

åtgärder och insatser som genomförs ligger i linje med verksamhetens behov. Verksamhetsbesöken är ett viktigt led i att säkerställa dessa processer.

Utredningar och utvärderingar

En mängd olika fördjupade uppföljningar/utredningar/utvärderingar genomförs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. Exempel på sådana fördjupningar är uppföljningen av de kostnadsreduceringar som genomförts under 2013 samt uppföljning av de strukturella förändringarna till följd av skolöversynen.

Kvantitativa underlag för bedömning av måluppfyllelse

För att göra en adekvat bedömning av måluppfyllelsen inom förvaltningens verksamhetsområde krävs ett omfattande underlag. Förvaltningen arbetar på ett medvetet och systematiskt sätt med att bygga upp system som möjliggör nyanserade analyser av både ”hårda” och ”mjuka” indikatorer av måluppfyllelsen. Exempel på ”hårda” indikatorer är : Nationella prov, diagnoser, bedömningar av måluppfyllelsen i samtliga ämnen i åk 3 och betyg. Exempel på ”mjuka” indikatorer är resultat från föräldra-, elev- och personalenkäter.

Bedömningen är att vi har kommit långt i detta arbete men behöver fortfarande utveckla relevanta indikatorer för verksamheter såsom fritidshem och särskola.

Underlaget presenteras i stor utsträckning i rapportform. Dessa rapporter och sammanställningar kan rekvideras från barn- och utbildningskontoret.

Externa underlag

Regelbunden tillsyn

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen har tillsynsansvar för skola, vuxenutbildning, fritidshem, förskola och annan pedagogisk verksamhet.

Skolinspektionens regelbundna tillsyn i Västerviks kommun pågår under hösten 2013 och en bit in på 2014. Det innebär att barn- och utbildningsnämnden kommer att få ett beslut från Skolinspektionen under våren 2014. Erfarenheterna från tidigare inspektion samt Skolinspektionens beslut till andra kommuner tyder på att barn- och utbildningsnämnden behöver ha en beredskap för att på ett snabbt och effektivt sätt kunna arbeta med att åtgärda eventuella brister.

SKL´s Öppna jämförelser

Öppna jämförelser rankar kommunerna utifrån 17 olika kunskapsindikatorer. SKL har sedan 2009 rangordnat kommunerna utifrån ett sammanvägt resultat. Detta ger en indikation på hur väl kommunen lyckas med skolans kunskapsuppdrag.

Öppna jämförelser innehåller en stor mängd indikatorer utöver de 17 kunskapsindikatorerna som nämnts ovan. Exempelvis presenteras ett effektivitetstal som är en sammanvägning av kommunens kostnader i relation till måluppfyllelsen.

Utvärdering av implementeringen av Lgr11

Projektet ”Utvärdering av Läroplanen Lgr11” pågår under 2013 – 2014 och omfattar sammanlagt tjugotvå kommuner i Sverige, varav Västervik är en. Projektet finansieras av Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) och genomförs av Linnéuniversitetet och Örebro universitet.

Det övergripande syftet är att bidra till ny kunskap om hur den senaste läroplansreformen påverkar skolans verksamhet. I projektet undersöks på vilka olika sätt lärare uppfattar att läroplanen påverkar och styr den konkreta undervisningen och arbetet med bedömning av elevers kunskap.

Projektet rapporteras som ett totalresultat för samtliga kommuner; dessutom ges varje kommun en egen återkoppling

Utvärderingen genomförs bland annat genom en enkätundersökning som vänder sig till samtliga lärare som under hösten 2013 undervisade i årskurs 6 och 9.

Översyn av förvaltningens resursfördelningssystem

Barn- och utbildningsförvaltningen har tillsammans med kommunledningen identifierat ett antal förbättrings- och utvecklingsområden avseende resursfördelningsmodellen. Uppdraget ska utmynna i en rapport som redogör för följande;

- Se över dagens resursfördelningsmodell för förskola och grundskolan i syfte att fördela ut en större del av resurserna
- Se över dagens resursfördelningsmodell i syfte att analysera om dagens fördelning avseende socioekonomiska faktorer är relevant
- Se över dagens resursfördelningsmodell i syfte att säkerställa att modellen följer gällande regler och rättsfall avseende skollagens ”bidrag på lika villkor”

Analysen bör utmynna ett förslag till förändring som på enhetsnivå är så kostnadsneutralt som möjligt. PwC är det konsultföretag som genomför översynen. Arbetet pågår hösten 2013 och våren 2014.

Uppföljning av kostnadsreduceringar 2013

I samband med att kostnadsreduceringarna genomfördes under 2013 anlätade barn- och utbildningskontoret en konsult som fick i uppdrag att närmare belysa personaltätheten i förskolorna till följd kostnadsreduceringarna.

Medborgardialog i samband med strukturförändringar

I samband med budgetarbetet inför 2013 tog förvaltningen fram förslag på en förändrad organisation med ett minskat antal förskolor och skolor. Dessa förslag diskuterades i medborgardialoger för de orter som omfattades av förslagen. Underlagen från dessa samtal påverkade sedan det slutgiltiga förslagets utformning.

Förutsättningar

I Västerviks kommun finns förutom centralorten Västervik också några mindre samhällen, där Gamleby är det största. Västervik är en för södra Sverige till ytan stor kommun. Detta präglar utbildningsverksamheten i så motto att grundskolan och förskolan kännetecknas av många men relativt små enheter. Enligt den indelning av kommuner i olika kategorier som görs i nationell statistik tillhör Västervik gruppen *Kommuner i tätbefolkad region*.

Styrning och ledning

Barn- och utbildningsnämnden har det politiska ansvaret för kommunens utbildningsverksamhet. Barn- och utbildningsförvaltningen, under ledning av förvaltningschef och biträdande förvaltningschef har det operativa ansvaret för verksamheterna. Det är en decentraliserad organisation där rektor/förskolechef förväntas ta ett självständigt och långtgående ansvar för den verksamhet han/hon är satt att leda. Skolorna såväl som enheterna inom förskoleverksamheten leds av förskolechefer respektive rektorer. Det är vanligt att en och samma rektor har ansvar för både förskoleklass, grundskola och fritidshem och ibland också för förskoleverksamhet.

Verksamheten är organiserad i sex områden. Fyra för förskoleverksamhet, annan pedagogisk verksamhet, fritidshem och obligatorisk skola inklusive särskola (Norra land, Södra land, Norra staden och Södra staden). Ett för gymnasieskolan inklusive gymnasiesärskolan och ett för vuxenutbildningen (grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, SFI och sårsvux). I områdena finns gemensamma resurspersoner. I varje område finns en samordnande rektor. De samordnande rektorerna bildar tillsammans med förvaltningschef, HR-konsult, elevhälsoschef, kvalitetsutvecklingschef samt chefscontroller den strategiska gruppen.

Barn- och utbildningskontoret samordnar och följer upp verksamheten samt tillhandahåller stöd inom följande områden: skolutveckling, central kompetensutveckling, kvalitetsarbete, utredning och utvärdering, juridik, ekonomi, personalfrågor, elevhälsa, IKT, arbetsmiljö, skydd och säkerhet, fastighetsfrågor, administration och offentlig förvaltning m.m.

Centralt stödteam, elevhälsan ansvarar för Västerviks kommuns barn- och elevhälsoplan. Planen strävar mot ett gemensamt förhållningssätt där insikten om var och ens personliga betydelse och ansvar för varje enskilt barns och elevs lärande och hälsa genomsyrar det professionella agerandet.

Uppgiften för elevhälsans personal är densamma som för skolan i övrigt, d v s. att främja och undanröja hinder för lärande, överföra och gestalta de grundläggande värdena samt att samverka med hemmen för att uppnå dessa mål. Centralt Stödteam består av specialistkompetens inom förskolans/skolans olika verksamheter.

Den lärande organisationen

Under denna rubrik anges de bakomliggande ”teoretiska ramar” som syftar till att styra hela förvaltningens handlande och organiserande. De nedanstående texterna kan beskrivas som en konkretisering av förvaltningens vision. Intentionerna är att dessa tankar ska gå som en röd tråd genom hela organisationen. Det innebär återverkningar på utformningen av denna kvalitetsredovisning, hur arbetet i verksamheten bedrivs osv.

I november 2003 fattade barn- och utbildningsnämnden beslut om visionen och verksamhetsidéen om den lärande organisationen. Det är ca 10 år sedan och under denna period har mycket hänt. Organisationen idag är i stor utsträckning en ny grupp medarbetare som inte var med om processen kring visionen. Verksamheten har idag ett förändrat uppdrag och omfattningen på den forskning som bedrivs inom förskolans och skolans värld är idag mycket omfattande. Detta och mycket annat har gjort att organisationen har känt ett behov av att ta ett nytt grepp om vår gemensamma vision.

Syftet med arbetet är inte primärt att arbeta fram en helt ny vision och verksamhetsidé, samtidigt som förvaltningen måste lita till den process som startats och ha en öppenhet för vart arbetet landar.

Arbetet sker i en process som till sin början, främst, kommer att drivas i ledningsorganisationen och i ett nära samarbete med barn- och utbildningsnämnden. Arbetet startar i september 2013 och beräknas vara klart kring årsskiftet 2013/2014. När barn- och utbildningsnämnden fattat beslut om en ny eller reviderad vision påbörjas ett viktigt arbete där alla enheter i förvaltningen kommer att arbeta med visionen i sin egen organisation. Vad betyder visionen för oss där vi befinner oss? Hur ska vi arbeta i riktning mot visionen? Är exempel på frågor som kan användas.

Texten nedan baseras på nuvarande verksamhetsidé och vision.

En lärande organisation är skicklig att ta till sig, utveckla, och förmedla kunskaper – och att förändra sig så att man tillämpar dessa kunskaper. Detta kräver att individen ständigt är beredd att ompröva sina antaganden.

Den femte disciplinen av Peter Senge

Barn- och utbildningsnämnden fattade i november 2003 beslut om att förvaltningen ska sträva efter att utvecklas i riktning mot en lärande organisation. Organisationsidéen tar sin utgångspunkt i forskning om skolutveckling och lärande organisationer. Begrepp som förståelse av uppdraget, skolutveckling och uppdragsstyrning är vägledande för hur organisationen skall förändras och utvecklas. Helhetsperspektivet innebär att alla delar inom systemet strävar mot samma vision och organisationsidé. Helhetstänkandet innebär också att organisationen lär och utvecklas på alla nivåer. Ledningens huvuduppgift blir att leda lärprocesser. Vilket innebär att ledarna behöver utveckla sin förmåga att föra dialog, utmana, arbeta i ledarlag och att utveckla enheterna i demokratisk riktning¹. Samarbete och dialog blir livsnerven i den lärande organisationen. Detta förutsätter att det finns arenor för dialog och kompetens att föra lärande samtal. Människan växer och utvecklas i ett organisationsklimat som för en utmanande dialog kring förståelsen av uppdraget i relation till utvecklingsområden.

¹ Referenser7

Lärande ledare. Ledarskap för dagens och morgondagens skola. Stockholm, Utbildningsdepartementet (2001)

Senge, P. (1995). *Den femte disciplinen.* Stockholm, Nerenius & Santéus Förlag.

Sandberg, J. & Targama, A. (1998). *Ledning och förståelse. Ett kompetensperspektiv på organisationer.* Lund: Studentlitteratur.

Scherp, H-Å. (2002). *Lärares lärmiljö. Att leda skolan som lärande organisation.* Karlstad: Karlstads universitet. Institutionen för utbildningsvetenskap. (Karlstad University Studies, 2002:44)

Skolutveckling

En central utgångspunkt för hur organisationen skall hantera olika organisatoriska påverkanskrafter (ledning, styrning, personalpolitik, utvärdering m m) är förståelsen av hur skolutveckling går till. Skolutveckling sker på flera olika nivåer i organisationen men det är i mötet, exempelvis, mellan elever och pedagoger som lärandet sker. Det systematiska kvalitetsarbetet är grunden för skolutveckling i vår organisation. Precis som en skicklig lärare har en bred repertoar av undervisningsmöjligheter att ta till för att möta våra barn- och elever där de befinner sig i sin sociala och utvecklingsmässiga utveckling gäller det ha en bred repertoar av skolutvecklingsinsatser. Det går att kategorisera vilken syn man har på skolutveckling och i debatten om skolutveckling tenderar de olika synsätten att polariseras. Organisationen strävar efter att ha en så hög kunskap som möjligt genom det systematiska kvalitetsarbetet och genom vetenskap och beprövad erfarenhet för att i så hög utsträckning som möjligt kunna fatta kloka beslut om skolutvecklingsinsatser baserat på varje unikt utvecklingsområde.

Förståelse av uppdraget

Människor handlar som de förstår. För att mål och uppdrag skall vara styrande krävs att organisationens mål också blir individens mål. Detta innebär att styrningen av organisationen måste handla om att ständigt föra en dialog om hur människor uppfattar och tolkar uppdraget. Men det räcker inte med att föra dialog, vi människor behöver också utmanas i våra föreställningar om vad som gäller och hur målen ställs mot den verklighet vi befinner oss i. Det är en process som måste äga rum på alla nivåer i organisationen.

Uppdragsstyrning

Uppdragsstyrning ersätter den mer detaljstyrda målstyrningen. Uppdragsstyrning innebär att samtliga nivåer i organisationen ökar sin förståelse för hur mål skall tolkas och vilka problem som skall lösas. Det handlar i större utsträckning om att samverka kring de frågor som är viktiga för verksamhetens utveckling. Konkret innebär detta att man på en övergripande nivå utformar tydliga men icke preciserade uppdrag. På enhetsnivå preciseras målen utifrån verksamhetens förhållande till styrdokumentet. Som man definierar uppdraget ser man problem och löser problem. Den gemensamma förvaltningskulturen behöver präglas av en samarbets- och lärandekultur, där medarbetarnas lärande gynnas. Nya initiativ och förändringar bygger på lärdomar från verksamheten. Utvärdering i lärandets tjänst utformas på ett annat sätt än utvärdering vars syfte är att kontrollera. Kompetensutveckling utformas i linje med den lärande organisationen – det vill säga utifrån ett verksamhetsperspektiv som tar sin utgångspunkt i det systematiska kvalitetsarbetet.

Helhetsperspektiv - Organisationslärande

Med undantag från situationer som omfattas av kontroll så handlar människor i enlighet med sin förståelse av omvärlden, en helhetssyn skapad genom tidigare erfarenheter. En förutsättning för förändring inom ett område, i detta fall skolutveckling, är att den upplevs meningsfull utifrån helheten. Detta betyder att organisationens olika delar behöver hänga ihop. Utformning av ledning, styrning, personalpolitik, lönepolitik, utvärdering osv. behöver vara ett resultat av synen på förståelsen av hur skolutveckling går till. Helhetssyn innebär att ett konkurrenstänkande ersätts med ett tänkande och handlande som gynnar helheten. Organisationens olika styrkor används på ett sätt som gynnar lärande och utveckling utifrån ett helhetsperspektiv.

Med organisatoriskt lärande menas att man inom uppdragets och visionens ramar, mer medvetet och systematiskt lär i och om verksamheten på både individ- grupp- och organisationsnivå.

Ledning

Ledningens uppgift blir att leda sina medarbetares lärande på både individ-, grupp och skolnivå. Pedagogiskt ledarskap och skolutveckling kan ses som den helhet eller det mönster som byggs upp av skolledarens alla arbetsinsatser. Att leda lärprocesser innebär att skapa en fördjupad förståelse av uppdraget samt att relatera problem till uppdrag och vision. En central uppgift för ledarna är att utforma en vision för den enskilda skolan utifrån verksamhetens utvecklingsområden i förhållande till styrdokumentet. För att fördjupa förståelsen av uppdraget måste medarbetarnas föreställningar utmanas och relateras till agerandet i vardagen. Det utmanande ledarskapet ställer krav på personlig styrka hos våra ledare. Våra ledare bör vara goda förebilder för hur man kan omsätta uppdraget och visionerna i handling. Ledarnas egna personliga utveckling bör ges prioritet i en långsiktig plan för ledarutveckling. Skapandet av ledarlag ger möjlighet till en sund distans till ledarnas egna medarbetare samtidigt som det möjliggör en utveckling av ledarskapet. Ledarna bör även föregå som goda exempel när det gäller att arbeta i arbetslag.

Att leda lärprocesser innebär ofta att utveckla det lärande samtalet. Ett lärande samtal är av skapande karaktär där man företrädesvis reflekterar och problematiserar för att synliggöra hur var och en tänker och förstår sitt uppdrag. I dialogen upptäcker vi hur vi tänker. Det är önskvärt att ledarna utvecklar sin förmåga att leda lärande samtal.

Ledarnas demokratiska förhållningssätt är en förutsättning för skolutveckling. Medarbetarnas inflytande och delaktighet över skolans utveckling gynnar lärandet. Det stödjer den demokratiska processen och bidrar till att skolutvecklingsprocessen fördjupas på enhetsnivå. Samarbete och lärande utvecklas när människor får frihet och tar ansvar för sina respektive ansvarsområden. Styrningen sker via tydliga uppdrag och en kontinuerlig dialog och utmaning kring förståelsen av uppdragen.

I den lärande organisationen blir rektors uppgift att garantera kvaliteten i den pedagogiska verksamheten genom att leda sina medarbetares lärande om hur de på bästa sätt kan leda barns och elevers lärande. I den lärande organisationen ersätts inte ett uppifrånperspektiv med ett nerifrånperspektiv. Utvecklingskraften ligger i det utmanade mötet mellan olika perspektiv där olikheter i uppfattningar och sätt att tillämpa pedagogiska principer för att förverkliga skolans vision tas som utgångspunkt för systematiskt lärande för hela organisationen. Kännetecknet för ledarskapet i organisationen är det utmanade mötet med medarbetare där tydlighet och omtanke om medarbetarnas strävanden att förverkliga skolans vision präglar samspelet. Det gemensamma lärandet utifrån vardagsverksamheten sätts i fokus vilket underlättas av ett öppet och tillitsfullt klimat på skolan.

En viktig aspekt i en lärande organisation är förmågan att ständigt kunna ompröva sina egna antaganden. Av den anledningen blir en central uppgift för ledaren att regissera situationer där den nuvarande förståelsen kan utmanas.

Samarbete/dialog

Utvecklandet av en lärandekultur inom förvaltningen förutsätter att det finns arenor för dialog där vardagsverksamheten speglas i styrdokumentens uppdrag. Dialogen syftar till att bygga upp en fördjupad förståelse av andras förståelse men också att förändra och fördjupa sin egen förståelse till skillnad från diskussioner som i stället handlar om att övertyga andra om att det egna perspektivet är det riktiga eller det bästa. Skolutveckling gynnas också om en samarbets- och lärandekultur präglar hela kommunen.

Individuell utveckling

En organisations förmåga att lära är helt beroende av de enskilda individernas förmåga att lära. Motsättningen mellan individen och organisationen kan utgöra grundvalen för en ständig utmaning som allteftersom den besvaras och kraven uppfylls kan hjälpa människan att utvecklas och skapa livskraftiga och lärande organisationer. Mental hälsa baseras på en viss grad av spänning mellan vad människan är och vad han/hon önskar/bör bli. Kreativitet och utveckling skapas i glappet mellan individens mål och den verklighet personen befinner sig i. Spänningen och glappet är individuellt och ser olika ut för olika individer. En för hög spänning och för stort glapp är inte bra. Lika så är en för låg spänning och för litet glapp inte heller positivt för individuell utveckling.

Människor växer med sitt ansvar eftersom de lär sig att lösa problem och se möjligheter på nya sätt. Förtroende och tillit betyder mer än kontroll för utveckling och lärande. Individen växer och utvecklas i en arbetsmiljö som bejakar möjligheten att få pröva och experimentera, där det är tillåtet att göra misstag och där människors olikheter blir en källa till lärande. I ett organisationsklimat som ger människor frihet och ansvar utvecklas också förmågan till självkontroll. I ett organisationsklimat som för en levande utmanande dialog kring individernas förståelse av uppdraget i relation till individernas vardagsproblem utvecklas både organisation och individ.

Arenor för dialog och samverkan

Dialogen i det lärande samtalet framstår som mycket betydelsefull för ett lyckosamt skolutvecklingsarbete och därmed också behovet av arenor att kommunicera förskolans och skolans uppdrag på. Ett flexibelt ”kommunikationssystem” blir då ett måste. Fem huvudarenor har tillskapats i organisationen: Organisationsarena, områdesarena, funktionsarena, ledarkonferens samt stadiearena.

Skoldatateket

Skoldatatekets uppdrag

Skoldatateket i Västerviks kommun är en övergripande pedagogisk verksamhet där specialpedagogik tillsammans med kompetens kring IKT sätts i centrum, främst med fokus på läs- och skrivsvårigheter/dyslexi samt koncentrationsproblematik. Skoldatatekets uppdrag är att verka för alla elevers måluppfyllelse genom att undervisningen anpassas i den ordinarie verksamheten. Skoldatateket verkar därmed för alla elevers rätt till en likvärdig och tillgänglig utbildning.

Verksamhet

Skoldatateket vänder sig till all personal i förskola och grundskola. Specialpedagogerna och speciallärarna är kontaktpersoner på skolorna. Kunskap och kompetens kring specialinriktad användning av IKT, har en avgörande betydelse för att alla elever ska nå målen. Skoldatateket kan bidra till högre kompetens hos skolpersonal genom olika insatser och stöd. Det sker genom att:

- informera om hur man med hjälp av IT-baserade verktyg kan skapa ökade förutsättningar för lärande och därmed nå ökad måluppfyllelse.
- erbjuda möjlighet att pröva alternativa verktyg och pedagogisk programvara.
- handleda och utbilda personal/arbetslag.
- utbilda i pedagogiska datorprogram, talsynteser och rättstavningsprogram.
- visa på olika tekniska möjligheter/lösningar exempelvis med datorer, lärplattor, mobiltelefoner, interaktiva tavlor, talpennor mm.
- skapa olika former av kontaktnät i kommunens skolverksamhet där erfarenheter och idéer utbyts.

Inom uppdraget ligger också att:

- vara en del i kommunens skolutveckling inom IKT kopplat till specialpedagogik.

- bevaka och utvärdera nyheter samt ta del av och sprida aktuell forskning inom området.
- samverka med andra Skoldatatek i Sverige.
- hålla kontakt med SPSM, Specialpedagogiska skolmyndigheten och berörda intresseorganisationer.
- verka för ett ökat samarbete med kommunala resurser såsom stadsbibliotek och hjälpmedelsverksamhet.

IT i skolan

Organisationen är uppbyggd med en övergripande central IT-grupp och IT-ombud på varje skola och förskola, vilket gör att spridning av nyheter inom IT i skolan underlättas. Centrala IT-gruppen tar beslut om förändringar och investeringar. IT-ombuden kallas till informations- och erfarenhetsutbyte två- till tre gånger per termin.

För att göra datorn och IT-verktygen mer tillgängliga för elever och pedagoger finns kommunlicenser på flera alternativa IT-verktyg och pedagogiska program såsom talsynteser, rättstavningsprogram och läsinlärningsprogram. Detta underlättar inkluderande lösningar.

För att pedagoger ska bli väl förtrogna med IT-verktygen och de pedagogiska programmen anordnas regelbundet utbildningstillfällen.

Till PIM, praktisk IT- och mediekompetens, som Skolverket erbjuder, har nästan 400 pedagoger anmält sig och hittills har över 100 pedagoger examinerats på nivå 3. Målet är att 80 procent av förvaltningens pedagoger ska nå den nivån.

Barn- och utbildningsnämnden fattade under 2013 beslut om en ny IT-strategi som kommer att implementeras under 2014.

Plan för central kompetensutveckling

Budgetramarna för central kompetensutveckling har minskat från 1 mkr 2012 till 350 tkr 2013. Därav blir flera prioriterade utvecklingsområden vilande och upptas så snart ekonomin tillåter. Strategierna för 2013 har dock varit desamma under 2012.

- Kopplingen mellan förvaltningens systematiska kvalitetsarbete och de utvecklingsområden som där utkristalliseras behöver få en tydligare koppling till de centrala kompetensutvecklingsinsatserna.
- Det behöver bli en bättre balans mellan förebyggande insatser och insatser som är mer kortsiktiga och riktade till ett specifikt utvecklingsområde.
- Budgeten för central kompetensutveckling har till stor del varit fulltecknad redan innan ett nytt budgetår vilket resulterat i en liten flexibilitet och handlingsutrymme.
- Genom en prioritering i budget utifrån genomförd analys så skapas en större flexibilitet och handlingsutrymme att också arbeta med mer kortsiktiga och riktade insatser.
- Förvaltningen är en stor organisation med mycket kompetens. Vi ska sträva efter att i större utsträckning arbeta i projektform, där grupper tillsätts tillfälligt med kompetenser som bäst stödjer aktuella insatser.
- Skolutvecklingsarenan är navet i den centrala kompetensutvecklingen. Skolutvecklingsarenan ska sträva efter att bli aktivare i arbetet med att utforma kompetensutvecklingsinsatser som på bästa sätt stödjer en ökad måluppfyllelse.
- Utformningen av insatser ska i största möjliga utsträckning baseras på kunskap utifrån aktuell forskning samt kunskaper från det systematiska kvalitetsarbetet.
- Uppföljningen ska liksom arbetet vara processbetonat och kontinuerligt omprövas/revideras i strävan efter att bäst stödja en ökad måluppfyllelse.

Definition av kompetensutveckling

"Med kompetensutveckling avses insatser som syftar till att utveckla lärares förmåga att skapa goda förutsättningar för elevernas lärande".²

² Bilaga M till AB – Arbetstider m.m. för lärare i lydelse 2007-07-01

Arbetet i verksamheten

Synen på barns utveckling och lärande – (Kunskapssyn)

I Skola för bildning (SOU 1992:94) redovisas den kunskapssyn som ligger till grund för vår nuvarande läroplan. Här lyfts framförallt psykologen Lev Vygotskijs teorier om språkets och tänkandets utveckling fram. Han menar att inläring sker i ett sociokulturellt sammanhang och i samspel med andra. Barn utvecklar sina kunskaper och sitt lärande genom det stöd och den hjälp de kan få av någon som kan mer än de själva, t. ex en mentor, lärare eller kamrat. Det som barn först kan med hjälp av någon annan, klarar de så småningom själva.

Lev Vygotskijs teorier om lärande

Lev Vygotskij var en pedagogisk teoretiker, filosof och utvecklingspsykolog som levde samtida med Jean Piaget. Han lanserade idén om att barns utveckling sker i samspel med dess omgivning och inte som en individuell process. Han intresserade sig särskilt för skillnaden mellan vad barn kan lära sig på egen hand och vad som kräver en vuxens hjälp. Beroende av vilken assistans de får kan barn antingen befinna sig i sin faktiska utvecklingsnivå, eller i sin potentiella nivå. Den förra avser situationen när barn lär sig av egen kraft och den senare när de blir stimulerade av föräldrar eller lärare.

Vygotskijs infallsvinkel brukar kallas sociokulturell, då han ser omgivningen som avgörande för individens utveckling och prestation. Med utveckling avser han tankeförmåga, språk samt mental och personlig utveckling. Utveckling sker enligt Vygotskij genom relationer, i synnerhet till föräldrar och lärare, och strävar mot den kulturella förståelsen (begreppsvärlden). Den kulturella förståelsen och den kognitiva utvecklingen kallar Vygotskij internalisation. För att ett barn ska internalisera begrepp och kunskaper krävs att det undervisas och har goda relationer med äldre (föräldrar, lärare eller andra förebilder). Enligt Vygotskij påverkar alltså de sociala faktorerna intelligensen, som inte enbart beror på biologiska förutsättningar.

"Med hjälp av Vygotskijs teorier kan vi vuxna alltid hjälpa barnen att "ta ett steg till". Vygotskij kallar detta "den proximala utvecklingszonen". Det handlar främst om fyra grundläggande dimensioner i Vygotskijs teori, "Lärandets fyra dimensioner:"

Lärandets sociala dimension

Elevenns individuella kompetenser härrör från olika former av interaktioner med andra människor. Eleven lär sig först tillsammans med andra, det hon/han så småningom kan göra själv. Elevenns inre tänkande har föregåtts av yttre tänkande tillsammans med andra.

Lärandets verktygsdimension

När eleven löser problem, minns, utför en arbetsuppgift, tänker osv. använder hon/han sig alltid av hjälpmedel. Yttre aktivitet med hjälp av verktyg föregår inre tankearbete. Utan fingerräkning, ingen huvudräkning. Ordet är ett verktyg.

Lärandets rumsliga dimension

Elevernas lärandeaktiviteter är alltid situerade; de äger rum i specifika situationer, kulturella kontexter, rum. "VAR är du?" är därför en viktig pedagogisk fråga.

Lärandets kreativa dimension

Aktiviteter som leder till lärande och utveckling är kreativa; de överskrider givna gränser. Eleverna kan inte bara nyttja relationer, hjälpmedel och situationer. De kan också omskapa dem. Det finns en stor utvecklingspotential i elevernas kreativa deltagande i förändringsarbete.³

³ Enligt Leif Strandberg

Systematiskt kvalitetsarbete i kombination med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Förvaltningens systematiska kvalitetsarbete kopplat till forskning och beprövad erfarenhet ska genomsyra arbetet i verksamheten på alla nivåer. Det ligger i linje med nationella styrdokument samt förvaltningens vision och verksamhetsidé. Genom detta sker en utveckling av verksamhet och undervisning.

Förhållningssätt

Förhållningssättet i verksamheten hänger samman med kunskapssynen och grundar sig på de nationella styrdokumentens beskrivning av värdegrund och uppdrag. Det innebär exempelvis att organisationen kännetecknas av höga förväntningar och en tro på att alla kan ta ett steg till i sin egen utveckling.

Vägledande samspel – ICDP (International Child Development Programmes)

International Child Development Programmes, ICDP, är ett utbildningsprogram som utvecklats av professor Henning Rye (pedagogik) och professor Karsten Hundeide (psykologi), båda verksamma vid Oslo universitet.

Programmets syfte är att ge stöd och vägledning till föräldrar i deras samspel med sina barn, men även att skapa möjligheter till ett väl fungerande samspel mellan t ex lärare och barn, barn och barn samt vuxna sinsemellan. Programmet har under åren utvecklats och anpassats för användning i förskola, skola, socialtjänst, barnhälsovård m.fl. ICDP ser barnet som subjekt, en människa med strävan efter samspel och utveckling. (jfr Vygotskij). Barnets eget initiativ är i fokus och föräldrarna/personalen tränas i att upptäcka och följa barnens egna initiativ. Att se barnet som ett subjekt med en egen kompetens, som ger uttryck för egna avsikter, känslor och önskningar är helt i enlighet med den syn på barn som utgör grunden för FN:s konvention om barnens rättigheter. Mycket summariskt kan sägas att träning i ICDP-programmen är uppbyggd kring 3 dialoger fördelade på 8 samspelsteman: (nedan med motsatser för att förtydliga temat)

- Den emotionella dialogen (tema 1-4)
- Den meningsskapande och utvidgande dialogen (tema 5-7)
- Den reglerande dialogen (tema 8)

Samspelsteman	och dess motsatser
1. Visar kärleksfulla känslor	Försummar och avvisar barnet
2. Följer barnets initiativ	Dominerar och påtvingar egna initiativ
3. Har god dialog med barnet	Ingen kommunikation med barnet
4. Ger beröm och bekräftar barnet och dess färdigheter	Nedvärderar och förringar barnets värde
5. Hjälper barnet att samla sin uppmärksamhet	Distraherar och förvirrar barnet med motstridiga budskap.
6. Ger förklaring och innehåll åt det som händer med entusiasm	Pratar inte med barnet och är likgiltig för barnets upplevelser
7. Utvidgar och berikar barnets upplevelser genom jämförelser, förklaringar och berättelser.	Säger bara det som för ögonblicket är nödvändigt. Ger sig inte tid att ge barnet förklaringar.
8. Leder barnets handlingar steg för steg. Sätter gränser för barnets handlingar på ett positivt sätt genom att peka ut alternativ.	”Låt gå”-hållning. Överlåter åt barnet själv. Ingen vägledning av det som är tillåtet. Negativ gränssättning: ”Nej, nej” utan förklaringar.

Lösningssinriktad pedagogik (LIP)

Det som bland annat skiljer den lösningssinriktade pedagogiken från den mer traditionella pedagogiken är ett annorlunda sätt att tänka runt problem och bekymmer. I stället för att "rota i" (och fråga så mycket om) själva problemet, så fokuserar man på och lyfter fram de tillfällen som fungerar bättre, när det inte är något bekymmer.

När man beskriver vad LIP innehåller kan man dela in den lösningssinriktade pedagogiken i två delar:

Samtalsmetodiken och förhållningssättet.

Båda delarna går hela tiden i varandra och modellen fungerar bäst när man tar tillvara alla teknikens finesser och integrerar synsättet som en del av det gemensamma förhållningssättet.

De kreativa frågorna i samtalsmetodiken är ett verktyg där man tar reda på vad elev och föräldrar har för mål och delmål, vad de själva vill uppnå. Man arbetar mycket med olika framtidsfrågor, bland annat med Mirakelfrågan. (Hur ser det ut när miraklet inträffat?). Man ger mycket positiv feedback.

Förhållningssättet förutsätter ett respektfullt bemötande och ett synsätt och en tilltro till att alla har positiva intentioner med det man gör. (jfr ICDP). Man förutsätter att samarbete är mer kreativt än konfrontation och man anstränger sig för att alltid skapa bra relationer med elever och föräldrar. Tillsammans bygger man lösningar i stället för att älta problem.

Arenor för dialog och samverkan

Dialogen i det lärande samtalet framstår som mycket betydelsefull för ett lyckosamt skolutvecklingsarbete. Arenor behövs för att kommunicera förskolans och skolans uppdrag på. Ett flexibelt "kommunikationssystem" blir då ett måste. Arbetet planläggs i en årlig arenaplan. Följande arenor har tillskapats i organisationen för mötet mellan förvaltningskontoret och ledarna:

Områdesarena

På områdesarenan träffas ledarna i respektive geografiskt område (Södra land, Norra staden etc.). Där förs samtal om samordning kring olika utvecklingsfrågor/praktiska frågor avseende pedagogik, personal, ekonomi och elevhälsa.

Funktionsarena

På funktionsarenan möter kvalitetsutvecklingschef ledare som är representanter för de olika områdena och för samtal som rör kvalitetsarbetet, central kompetensutveckling samt andra pedagogiska utvecklingsfrågor. Chfscontrollern möter på motsvarande sätt andra ledare för att samtala om ekonomiska frågor, HR-konsulten möter ledare med fokus på personalfrågor, elevhälsochef möter ledare med fokus på elevhälsofrågor och IT-utvecklare möter ledare med fokus på IT-frågor.

Tanken är att man på funktionsarenorna ska föra samtal om förvaltningsövergripande strategier och utvecklingsfrågor, planering, uppföljning o.s.v.

Ledningsgrupp

Ledningsgruppen består av förvaltningschef, biträdande förvaltningschef, elevhälsochef, chfscontroller och kvalitetsutvecklingschef. Ledningsgruppen knyter samman de olika funktionerna och lyfter frågor som rör styrning och ledning samt strategiskt viktiga frågor för organisationen.

Strategisk grupp

De samordnande rektorerna bildar tillsammans med förvaltningschef, biträdande förvaltningschef, HR-konsult, elevhälsochef, kvalitetsutvecklingschef, chfscontroller och rektor för komvux den strategiska gruppen. Gruppen lyfter strategiska frågor och samordnarna ansvarar för att återkoppla till respektive områden.

Organisationsarena

En organisationsarena med samtliga ledare och personal från barn- och utbildningskontoret samlas varje månad. Det är främst förvaltningsledningens arena med fokus på lärande och utveckling. Beroende på frågeställning organiseras lärgrupper allt efter behov i områdes- eller tvärgupper. Denna arena är obligatorisk.

Ledarkonferens

Ledarkonferensen är en arena som är avsedd både för information och ett sätt att knyta samman de frågor som behandlas i funktionsarenorna.

Stadiearena

Stadiearenorna rör frågor som är mer angelägna för respektive stadie i organisationen. Frågorna kan vara av såväl praktisk som pedagogisk karaktär. Utvecklingsledaren för förskolan leder förskolearenan, utvecklingsledaren för grundskolan leder F-6 arenan. Årskurs 7-9, gymnasiet och vuxenutbildningen leder själva sina stadiearenor.

Delaktighet och inflytande (Elever, personal och föräldrar)

Under denna rubrik kommer exempel på särskilda initiativ för inflytande för personal, elever och föräldrar att presenteras. Utöver dessa initiativ ställer läroplanerna långtgående krav på elevernas inflytande och delaktighet i den dagliga verksamheten. Det förekommer många lokala initiativ och strategier som inte presenteras här.

Två viktiga begrepp i arbetet med inflytande är formativ och summativ bedömning. Vi vill betona för läsaren att presentationen på ett medvetet sätt har polariserats och förenklas i syfte att på ett pedagogiskt sätt belysa fördelarna och nackdelarna med de olika arbetssätten. Det innebär i praktiken att varken det ena eller andra bör uteslutas.

Formativ och summativ bedömning⁴

Summativ bedömning kan beskrivas som att elevens styrkor och svagheter summeras till en sammanfattande värdering – ett omdöme eller betyg

Formativ bedömning kan beskrivas som att elevens styrkor och svagheter analyseras för att:

- ge information om vad som måste betonas i undervisningen för att eleven ska utvecklas vidare mot målen
- ge eleven information om hur han/hon kan fortsätta att arbeta för att utvecklas mot målen.
- ge eleven möjlighet att få syn på sitt eget lärande

⁴ Informationen under rubriken är hämtad ur Steve Wretman kvällsföreläsning med titeln: Vägen mot bedömningsmatriser. Datum 2008-03-05

Summativ och formativ bedömning kan också kopplas samman med kvantitativ och kvalitativ kunskap. För att ytterligare förenkla kan det beskrivas som att summativ bedömning främst fokuserar kvantitativa kunskaper medan formativ bedömning fokuserar kvalitativa kunskaper. I nedanstående matris illustreras detta.

Kvantitativ och kvalitativ kunskap (fritt efter Steve Wretmans ”Om sambandet bedömning-lärande”)

Kunskap som innehåll	Kunskap som process	Kunskap som produkt
<p>Byggstenar och faktabitar av kvantitativ karaktär som bygger upp kunnande och förståelse.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Fakta -Begrepp -Sammanhang -Metoder -Procedurer 	<p>Eleven arbetar med sitt lärande genom att ...</p> <ul style="list-style-type: none"> -diskutera med andra -göra laborationer och experiment -sammanställa fakta -dra slutsatser -beskriva och förklara -jämföra analysera -via text kunna förmedla till andra hur man tänker och förstår o.s.v. 	<p>Resultatet av elevens arbete d.v.s. kvalitén på ...</p> <ul style="list-style-type: none"> -de slutsatser eleven dragit -den förståelse som visats upp -de jämförelser som är gjorda -de exempel som belyser jämförelserna -analysen -texter som beskriver tankar och förståelse o.s.v.
<p>Relativt enkelt att avgöra om en elev har tillägnat sig byggstenarna eller inte.</p>	<p>Det är inte enkelt att bedöma en elevs läroprocess</p>	<p>Det går inte med enkla medel att avgöra om en elev kan eller inte kan. Eleven kan i olika grad.</p>
<p>Vanliga prov och tester förknippas med denna bedömning</p>	<p>Kvalitativ kunskap kan inte på ett enkelt sätt mätas med prov och tester men väl bedömas</p>	<p>Kvalitativ kunskap kan inte på ett enkelt sätt mätas med prov och tester men väl bedömas. Därför måste den repertoar av metoder för bedömning som lärare har tillgång till utvidgas.</p>
<p>Byggstenar och faktabitar av kvantitativ karaktär som bygger upp kunnande och förståelse.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Fakta -Begrepp -Sammanhang -Metoder -Procedurer 	<p>Eleven arbetar med sitt lärande genom att ...</p> <ul style="list-style-type: none"> -diskutera med andra -göra laborationer och experiment -sammanställa fakta -dra slutsatser -beskriva och förklara -jämföra analysera -via text kunna förmedla till andra hur man tänker och förstår o.s.v. 	<p>Resultatet av elevens arbete d.v.s. kvalitén på ...</p> <ul style="list-style-type: none"> -de slutsatser eleven dragit -den förståelse som visats upp -de jämförelser som är gjorda -de exempel som belyser jämförelserna -analysen -texter som beskriver tankar och förståelse o.s.v.

Den formativa bedömningen har betydelse för att utveckla elevernas lärande och undervisningen. Det finns ett starkt stöd i forskning för att det är få omständigheter som påverkar elevers lärande i lika hög grad som det sätt på vilket de blir bedömda. Det styr deras inlärningsstrategier och talar om för dem vad som räknas som kunskap.

Formativ bedömning är en konstruktiv återkoppling med råd för det fortsatta arbetet. Denna typ av bedömning är inget som ska ske när ett projekt eller tema är slutfört, utan det ska hela tiden pågå parallellt med arbetet

Både den summativa och formativa bedömningen är viktig. Den kvantitativa kunskapen är en förutsättning för den kvalitativa kunskapen. Det innebär att det måste finnas grundläggande kunskaper för att eleverna ska kunna bygga sitt kunskapande vidare. Men det räcker inte med enbart lätt mätbara faktakunskaper (summativt). Naturligtvis måste eleverna utveckla mer sammansatta förmågor som t ex problemlösningsförmåga, analysförmåga etc. (Kvalitativa kunskaper).

Det råder en enighet bland bedömningsforskare att den viktigaste och för lärandet mest effektiva formen av bedömning är elevens självvärdering. Formativ bedömning och självvärdering leder till:

- Att när elever genom självvärdering utvecklar metakognition ökar alla elevers lärande.
- Att svagpresterande elever ökar sitt lärande signifikant mer än högpresterande.
- Att gapet mellan låg- och högpresterande elever minskar.

Elevstyrda utvecklingssamtal (självvärdering)

Elevstyrda utvecklingssamtal har många olika fördelar. Inte minst är det mycket effektivt för att skapa en verklig delaktighet för elevens eget lärande och skolgång. De positiva effekterna är väl förankrade i dagens forskning (se exempelvis under rubriken Formativ och summativ bedömning). Eleven får ett tydligt ansvar och växer som person. Ofta leder detta till att eleven får syn på sitt eget lärande. Elevstyrda utvecklingssamtal är något som är under utveckling i flera delar av förvaltningens verksamhet. En vanlig fråga för de som inte känner till arbetssättet är om eleven verkligen klarar av att göra bedömningar av sina egna prestationer, styrkor och svagheter. Erfarenheter visar mycket tydligt att eleverna generellt sätt växer av det ökade ansvaret och känner en stolthet i situationen med utvecklingssamtalet. Eleverna har ofta en mycket god självkänedom vilket innebär att elevstyrda utvecklingssamtal blir ett kraftfullt verktyg i elevens lärande.

Resultat och måluppfyllelse

Verksamhetsbesök 2013

Under 2013 har verksamhetsbesöken på grundskola och gymnasieskola uteblivit. Dessa kommer att starta igen under 2014.

Under 2013 kvalitetsutvecklingschef och utvecklingsledaren för förskolan genomfört verksamhetsbesök och tillsynsbesök hos kommunens samtliga förskolechefer. Varje besök är ca 3 timmar och är en viktig del för att följa upp fattade beslut och inriktningar, styra och leda verksamheten, skapa en kvalitativ helhetsbedömning av såväl förutsättningar, strategier för utveckling, ledarskap som en bedömning av måluppfyllelsen som helhet.

Syftet med besöken är exempelvis:

- Att fokusera på kunskapsmålen och synliggöra resultat.
- Att samverka för ökad måluppfyllelse via strategier/utvecklingsområden med koppling till respektive enhets kvalitetsredovisning.
- Att stödja ledarna i arbetet med att öka måluppfyllelsen.
- Att synliggöra måluppfyllelsen i alla ämnen och/eller verksamheter.
- Att följa utvecklingen av de utvecklingsområden som beslutats i de lokala styrdokumenterna
- Att följa upp de åtgärder som genomförts till följd av de brister Skolinspektionen identifierat.
- Att genom ett systematiskt tillvägagångssätt vid verksamhetsbesöken dokumentera måluppfyllelsen för att skapa en helhetsbild av måluppfyllelsen i förvaltningens verksamhet.
- Att styra och leda organisationen i enlighet med nationella och lokala styrdokument.

Verksamhetsbesöken fyller flera viktiga funktioner. I linje med den lärande organisationen blir detta ett utmanande möte med fokus på uppdraget. Förvaltningsledningen får ett helhetsperspektiv och en god kännedom om verksamheterna. Det är ett sätt att styra och leda verksamheten genom dialog, samtidigt fungerar verksamhetsbesöken som en uppföljning och utvärdering av både lokala och nationella styrdokument. Samband, mönster, avvikelser, goda exempel etc. blir i sin tur ett verktyg i det kontinuerliga utvecklingsarbetet. Lärdomar från verksamhetsbesöken blir ytterligare ett underlag för att planera organisationsarenor, central kompetensutveckling etc.

Exempel på kommentarer från ledare om verksamhetsbesöken:

- Att samtala strukturerat om måluppfyllelse, strategier osv. blir ett sätt att för sig själv och sin verksamhet sätta ord på tankar om ledarskap, arbetsmetoder, strategier etc.
- Det är roligt och viktigt att få feedback på det arbete man bedriver. Inte bara någon som delar ut uppdrag utan också är intresserade av att följa upp det.

Goda exempel från verksamhetsbesök och tillsynsbesök

Det finns många goda exempel att lyfta fram från den förskoleverksamhet som bedrivs inom både fristående och kommunala förskolor. Här väljer vi att lyfta några av dessa. Beskrivningarna är personalens egna och med egna ord.

Förskolan Kullerbyttan: Barnets kraft visar oss vägen.

Att använda filmen i vårt arbete med pedagogisk dokumentation och dokumentation av barnens utveckling och läroprocesser.

Att använda filmen på det sätt vi arbetat fram under åtta års tid på förskolan Kullerbyttan har gett oss möjlighet att stanna upp och reflektera över små signaler och uttrycksätt hos barnen. Vi får möjlighet att se barnens behov, var och en, så att vi kan utnyttja våra resurser i samspelet med barnen. Filmens möjligheter ger oss information och medvetenhet om vad vi kan behöva göra för att utveckla och förändra vårt samspel och vår kommunikation med barnen för att göra den utvecklingsstödjande. Vi använder korta filmsekvenser filmade i vår dagliga verksamhet det kan vara en samling med hela barngruppen, ett mellanmål, temarbetet, utelek, organiserad eller spontan i smågrupper. Vi filmar många leksituationer, vilket ger mycket information om barnens samspelsförmågor och utveckling. Att använda filmkameran och numera även Ipad har blivit det hjälpmedel vi tidigare framför allt använt för vårt eget utvecklingsarbete på förskolan och för att visa barnens utveckling för föräldrarna vid utvecklingssamtalen men som vi numera använder oss av som grund för all dokumentation.

När och hur?

Vi avsätter tid, omkring en timme vid varje personalkonferens för gemensam reflektion över filmat material. Där bestämmer vi också vad vi bör koncentrera filmandet på till nästan reflektions tillfälle. Här får vi tillfälle att utbyta erfarenheter, lyssna på varandra för att få fördjupade kunskaper om barnens utveckling och läroprocess. Vi upptäcker också tillsammans vad vi behöver utveckla i vårt arbete. En personal fungerar alltid som sekreterare vid dessa tillfällen och ansvarar också för att dokumentationen blir renskrivna. Här bestämmer vi också gemensamt vad för filmmaterial som ska sparas och användas till utvecklingssamtalen och även till barnens egen reflektion över sin läroprocess. Att använda filmen på det här sättet hjälper oss att se hur det aktuella temarbetet kan utvecklas efter barnens intresse och läroprocess i de olika temagrupperna och individuellt.

Vid utvecklingssamtalen är det viktigt att vi visar korta samspels sekvenser där vi hela tiden använder filmens möjligheter att stanna upp och reflektera tillsammans med föräldrarna omkring deras barn. Här upplever vi att vi får en fördjupad känsla av samarbete omkring barnens behov med föräldrarna. Föräldrarna uttrycker att de får ut mycket av filmsekvenserna och att de får en känsla av hur barnen blir sedda och bekräftade i vår verksamhet .

Utvecklingsområden:

Att utveckla mallar för dokumentationen, för att underlätta för personalen som fungerar som sekreterare vid våra ”reflektionstillfällen”. Att utveckla hur vi dokumenterar barnens läroprocess som vi sett tillsammans med barnen i deras egna portfoliepärmar.

Allt filmmaterial är sekretess belagt och vi skriver kontrakt med alla föräldrar. Inga filmer sparas utan fungerar som vårt arbetsmaterial.

Förskolechef Maria Markskog
Martemeo förskolan Kullerbyttan

NTA projekt i förskolan 2013

Under denna rubrik beskriver en av de pedagoger som varit med och drivit NTA-projektet i förskolan hur arbetet har fungerat och vilka resultat projektet resulterat i.

Hösten 2012 fick 60 pedagoger möjlighet att gå en endagars NTA- utbildning i Västervik. 30 fick utbildning i tema vatten och 30 i tema luft. Detta är en utbildning som man måste gå för att få jobba med NTA-lådorna ute på förskolorna. Samtidigt köptes det in 30 NTA-lådor som förelades bland de förskolor som hade pedagoger som gått utbildningen. Strax efter skickades det ut en förfrågan om det fanns några som var intresserade av att vidareutbilda sig till NTA-utbildare, vilket skulle innebära att Västerviks kommun inte skulle behöva hyra in utbildare från andra kommuner. Helene Andersson på Ekbackens förskola (utbildare i luft) och jag (Kajsa Sjöblom, utbildare i vatten) fick möjligheten att under 3 dagar fördjupa sig i temana. Utbildningen hölls på Fenomenmagasinet i Linköping. I utbildningen ingick även att planera och genomföra en utbildningsdag. Utbildningsdagen höll vi den 31 oktober 2013 då vi hade 15 pedagoger i varje tema. Så för tillfället finns det ca 90 pedagoger som har gått en endagars utbildning inom något av temana och därmed har behörighet att jobba med NTA-lådorna på förskolorna.

Hur det praktiska arbetet på förskolorna ser ut är lite olika. En del har valt att jobba med t.ex. tema vatten över hela förskolan och över en hel termin. Där har man då haft en NTA-utbildad personal som har hållit i experimenten och dit barnen har fått gå för att upptäcka och experimentera. En del har valt att ha kortare projekt. Man har t.ex. haft ett projekt om snö och då forskat runt det med hjälp av experimenten i NTA-lådorna. Tanken med NTA-lådorna är att experimenten där inte ska användas som enskilda "happenings" utan de ska ingå som en del av ett projekt och ge pedagoger och barn en möjlighet att tillsammans experimentera, upptäcka och utvecklas.

Hur lådorna används beror också lite på vilken ålder barnen som arbetar med har. I varje låda finns ett instruktionshäfte som på ett enkelt och tydligt sätt förklarar hur experimenten går till. Sen är det upp till pedagogen att göra experimenten intressanta och genomförbara för just den åldersgruppen som man för tillfället arbetar med.

Fördelarna med att arbeta med NTA i förskolan och temalådorna är många. Lådorna ger oss som pedagoger en möjlighet att genomföra genomtänkta experiment där vi har allt material samlat på ett ställe. Genom endagarsutbildningen får vi och så möjlighet att fördjupa våra kunskaper i temana vilket stärker oss i vår yrkesroll och gör att vi vågar prova och vågar låta barnen upptäcka nya saker. Detta tror jag bidrar till att man arbetar mer aktivt och målmedvetet med naturvetenskap och teknik ute på förskolorna.

För barnens del leder NTA till att de aktivt får vara med om processer, de gör hypoteser, ordförståelsen ökar, upptäckarglädje, möjlighet att utforska sin omgivning och mycket mer.

Ett utvecklingsarbete på Linnean/Solrosens förskolor hösten 2013.

Idéen med tre intressegrupper som fördjupar sig och får tid för samtal mellan kollegor kom från en förskollärare som jobbar på Linnean. Vi tänkte vidare på hur vi skulle kunna lägga upp det med den knappa tid vi har då vi inte är i barngrupp. När scheman skulle läggas inför hösten bad jag alla att se till att det fanns en barnfri timma alltid på onsdagar mellan kl 8.00 – 9:00. Vi skapade tre arbetsgrupper som skulle träffas var tredje vecka, då alla tre i arbetslaget ingick i var sin grupp. Vi fick därmed en blandning i grupperna med pedagoger från olika avdelningar och också med erfarenhet av olika åldrar. Varje grupp består av 8 – 9 pedagoger.

Vid första tillfället så bestämde gruppen tillsammans vad de ville fördjupa sig i under höstterminen-13. Det blev: **Anknytning** i Förskolan, **Teknikdidaktik** i förskolan **och Barns lärande** i förskolan. Syftet är att de vid sina träffar läst viss litteratur (alla har böcker/artiklar kopplade till sitt utv. område) och efter det provat något i praktiken med sin barngrupp. Vid träffarna med andra kollegor byter de sin erfarenhet och berättar för varandra vad de varit med om och hur de kan utveckla arbetet vidare.

Vinsten och effekten av dessa grupper blir att:

- avdelningarna får fler kollegor att ”bolla” idéer och tankar med runt det arbete de utför i barngruppen
- nya utvecklingsmöjligheter kommer fram då alla får större koll på vad/hur andra avdelningar jobbar med samma område. De hjälper varandra genom sina olika exempel.
- Samarbetet stärks. När alla tänker lika på en avdelning – tänker ingen, men när många tänker utvecklas alla och det kommer barnen till del. Jobbet blir också roligare för alla.
- Hur gör vi? Hur går vi vidare? Vad gör andra avdelningar? Kan vi hjälpas åt!

Här följer ett exempel på ett arbete från en av grupperna:

En grupp har koncentrerat sig och diskuterat **Teknik i förskolan** och läst boken **Teknikdidaktik** i förskolan av Veronica Bjurulf. Vi har kommit överens om att läsa ett eller två kapitel på vår barnfria inplanerade tid som vi alltid har för bl.a. dokumentation. Vi har sedan genomfört en övning som vi gjort med barnen för att diskutera hur det gick på de olika avdelningarna. I diskussionsgruppen är det tre pedagoger som jobbar på småbarn 1-3 år, 3 pedagoger som jobbar med 3-4 år och 2 pedagoger som jobbar med åldrarna 4-5 år. Vi har sedan arbetat med detta kapitel och övningar i tre veckor till nästa träff. På vår avdelning har vi aktiviteter i grupper onsdagar, torsdagar och vi har tre olika grupper där vi har delat in barnen åldersvis. Jag har gjort denna aktivitet med alla åldrarna.

Teknik Bygga en egen bil

Mål:

- Enligt Lpfö -98 rev 2010 ska förskolan sträva efter att varje barn
- utvecklar sin förmåga att urskilja teknik i vardagen och utforska hur enkel teknik fungerar
- utvecklar sin förmåga att bygga, skapa och konstruera med hjälp av olika tekniker, material och redskap.
- Arbetslaget ska ge barn möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera, dokumentera och förmedla upplevelser, erfarenheter, idéer och tankegångar med hjälp av ord, konkret material och bild samt estetiska och andra uttrycksformer

Detta har jag skrivit i barnens utvecklingspärmor som föräldrar får när barnen slutar förskolan. Veronica Bjurulf skriver i sin bok att det är fördel att titta på, och vid behov undersöka hur riktiga leksaker ser ut och fungerar för att sedan konstruera en själv. När barnen bygger själva stöter de på problem som behöver lösas såsom att välja relevanta material och redskap. Barnen får värdera olika alternativ utifrån ett syfte som t.ex. vilket sätt de ska få fast däcken på.

Ekorrarna 24/10 ålder 2,5-3 år

Frågor/Genomförande

Hur sitter däcken på bilen för att de ska snurra?

Titta på den här bilen så att ni kan se hur man gör en bill!

Är det en bil nu?

Hur gör man en bil?

Hur många däck har en bil?

Utvärdering

Här har jag antecknat vad barnen har gjort, sagt och hur de tänker för att se hur barnen utvecklas i varje grupp jag har arbetat med. Jag har sedan jämfört med målen i läroplanen för förskolan för att se att vi klarar vårt uppdrag som förskollärare.

När vi sedan har träffats i diskussionsgruppen har det varit givande att få andra insynsvinklar på hur de tänker om samma övning med de olika åldrarna. Vi har även diskuterat om tiden att genomföra sådana övningar räcker till när vi även har mycket annat som ska göras på vår barnfria tid. Dessa grupper har varit givande för att lära sig som pedagog hur man kan tänka för att hinna med och lyckas med vårt uppdrag.

Igelkottarnas bilar.

Inskolning på förskolorna Resedan och Tallen

Inskolningen är en mycket viktig ingång i förskolan för barn och föräldrar. Den ska lägga grunden för trygga, goda relationer mellan föräldrar, barn och pedagoger. Pedagogerna har ansvaret för att detta blir så bra som möjligt (Lpfö 98). Pedagogerna skapar relationer som gör det möjligt att få föräldrarnas förtroende vilket är grunden för att ge barnet så goda förutsättningar som möjligt att utvecklas i förskolan. Föräldrar ska ha inflytande i förskolan (Lpfö 98) och redan under inskolningen kan man ha inflytande utifrån att man känner sitt barn och kan berätta för pedagogerna hur just mitt barn behöver mötas. En vanlig gång i placering och inskolning är att förskolechef har den första kontakten och placerar barnet på förskolan. I detta samtal beskriver förskolechefen olika sätt att skola in. Hos oss föreslår vi företrädesvis som grund traditionell tvåveckors-inskolning eller föräldraaktiv inskolning (en vecka). Under detta samtal diskuteras endast längden på inskolningen. Ibland har föräldrarna önskemål redan från början, ibland diskuteras detta utifrån olika perspektiv. Ibland bestäms längden redan i samtalet med förskolechefen och ibland fortsätter diskussionen med pedagogerna.

Efter själva placeringen tar pedagogen/pedagogerna över på den avdelning barnet placerats. De flesta arbetslag bjuder in föräldrarna till ett inledande samtal där föräldrarna får möjlighet att beskriva sitt barn så att pedagogerna på bästa sätt ska kunna möta och ta emot barnet utifrån barnets behov. Pedagogerna berättar då också hur inskolningen kan gå till och därefter gör man upp om hur inskolningen ska gå till. Man gör en plan utifrån behov, önskemål och vad man tror behövs. Under inskolningen justeras detta om det behövs då man ibland ser att ex. ett barn behöver mer eller mindre tid. Även om man från början tänkt sig en föräldraaktiv inskolning på en vecka kan den bli längre om barnet behöver det. Det händer också att det blir en kortare inskolning än vad man tänkt.

Det är vanligt att man efter en månad eller två har ett uppföljningssamtal där man följer upp inskolningen och hur det ser ut just nu.

Sammanfattningsvis är inskolningen flexibel då barnets behov sätts i centrum. Dock behöver antal dagar styras lite då föräldrar naturligtvis behöver veta när de kan börja arbeta. Innehållet kan och är däremot som sagt mycket flexibelt.

Förskolornas utvecklingsområden

En sammanfattning av samtliga verksamhetsbesök inom förskolan visar att utvecklingsområdena i stor utsträckning är gemensamma för många förskolor. De vanligaste utvecklingsområdena kan sammanfattas under följande rubriker.

- Systematiskt kvalitetsarbete/pedagogisk dokumentation
- Inflytande och delaktighet
- Inre organisation
- Lekens betydelse för lärandet
- Inom- och utomhusmiljö

Verksamhetsbesöken en del av uppföljningen av kostnadsreduceringarna 2013

Som beskrivits under rubriken *underlag för bedömning av måluppfyllelse* så har en uppföljning genomförts som fokuserat de kostnadsreduceringar som genomförts under 2013. Ett av underlagen i denna uppföljning grundar sig på de verksamhetsbesök som genomfört i förskolan 2013. Två särskilda frågor har ställts med utgångspunkt för denna utvärdering.

- Har de centrala kostnadsreduceringarna påverkat verksamheten? I så fall hur?
- Har minskningen av barnpengen påverkat verksamheten? I så fall hur?

Svaren från den första frågan kan sammanfattas med att de centrala kostnadsreduceringarna inte upplevts som något betydande problem, även om exempel finns där negativa konsekvenser har beskrivits. Flera förskolechefer lyfter fram tidsaspekten som en möjlig förklaring till att man inte upplever besparingarna så påtagligt. Det kan vara så att verksamheten ännu inte haft de behov av de stödfunktioner som försvunnit

eller minskat i omfattning. En förskolechef beskriver att behov har uppstått och att upplevelsen är att de har fått samma stöd som tidigare. En förskolechef lyfter fram beslutet om handläggningen av barn i behov av särskilt stöd som något positivt.

Svaret från den andra frågan kan sammanfattas som att det har fått stora och negativa effekter. På vilket sätt skiljer något åt mellan större och mindre förskolor och då särskilt de allra minsta förskolorna utanför Västerviks tätort. Förskolechefen beskriver exempelvis att den minskade barnpengen har resulterat i mycket små valmöjligheter för att organisera sin verksamhet. Storarbetslag, stora barngrupper, barn som får gå mellan olika avdelningar under sin vistelsetid, minskade möjligheter till aktiviteter av olika slag, ensamarbete, svårt att få till tid att planera verksamheten, de pedagogiska frågorna och utvecklingen av verksamheten får mindre utrymme etc. De negativa effekterna som beskrivs är många men samtidigt möter vi förskolechefer som är stolta över sin verksamhet och sin personal och tycker att de trots dåliga förutsättningar har ett tydligt fokus på förskolans uppdrag. Föräldrar som i stor utsträckning är nöjda med verksamheten och barn som utvecklas och trivs bra. Det finns också beskrivningar om att det går hantera situationen under en period men att detta inte är en hållbar nivå över tid.

Föräldra- och elevenkäter

Elevenkäterna och föräldraenkäterna som genomförs varje år är ett sätt att undersöka verksamheternas måluppfyllelse utifrån det statliga uppdrag som förskolorna och skolorna har enligt skollagen.

Elevenkäten genomfördes 2013 i årskurs 5, 9 samt 3 på gymnasiet och föräldraenkäten genomfördes i förskolan samt grundskolans årskurs 9. Enkätutskicket 2013 var ett undantag i den bemärkelsen att föräldraenkäten vanligtvis även genomförs i årskurs 2 och 5. Då föräldraenkäten i årskurs 9 hade en mycket låg svarsfrekvens är den utelämnad i den här sammanfattningen. Generellt är det en lägre svarsfrekvens i elev- och föräldraenkäterna 2013, jämfört med 2012. Den lägre svarsfrekvensen kan ha flera förklaringar, dels beroende på skolinspektionens utskick av en egen enkät i samma period dels skillnader i hur enheterna har valt att lägga upp utskicket. Enkäterna är totalundersökningar, dvs. inget urval har gjorts, utan alla elever och föräldrar har fått möjlighet att besvara enkäten. Det är frivilligt att fylla i den, men vi har uppmuntrat alla till att göra det. Enkäten administreras av förskolechef samt rektor på respektive enhet och resultaten används för att analysera måluppfyllelse både på enhets- och huvudmannanivå. Resultaten kan t.ex. användas i enheternas utvecklingsarbete och också som underlag för de verksamhetsbesök som genomförs av barn och utbildningschef samt kvalitetsutvecklingschef

Inför 2013 års enkätutskick omarbetades och kompletterades frågorna i elevenkäten och föräldraenkäten för att möjliggöra jämförelser med andra delar av landet. Att kunna jämföra resultat med andra skolor och förskolor i landet är ytterligare ett sätt att mäta kvaliteten i våra verksamheter. Enkäterna är nu anpassade till frågor som SKL och Skolinspektionen använder. Detta innebär att jämförelser över tid i huvudsak inte kan göras förrän tidigast under nästa år. Vissa påståenden är dock desamma som i tidigare enkäter vilket möjliggör vissa jämförelser med årets resultat.

Resultat och måluppfyllelse

Resultatet av 2013 års elevenkäter samstämmer med tidigare års resultat på så sätt att eleverna i de lägre årskurserna generellt tenderar att vara mer positiva till sin skolgång än eleverna i de högre årskurserna. Samma tendenser visar sig också i resultaten på nationell nivå i SKLs öppna jämförelser. Skillnaderna är som störst inom målområdena stimulans i skolan och grundläggande värden på skolan men även inom området studiero kan vi utläsa större skillnader. 79 procent av eleverna i årskurs 5 anser att skolarbetet stimulerar till att vilja lära mer till skillnad från de 47 procent i årskurs 9 som upplever detsamma. I årskurs 3 på gymnasiet finner vi att endast 36 procent anser att skolarbetet stimulerar till att vilja lära mer. Tittar vi på siffrorna för påståendet om skolarbetet är intressant eller roligt finner vi liknande skillnader mellan årskurserna. Skillnaderna kan ha att göra med vilken medvetenhet som finns om de krav som man som elev kan ställa på skolan. Störst likheter mellan resultaten i en jämförelse mellan de yngre och de äldre eleverna finner vi inom områdena tillit till elevens förmåga, där svaren är övervägande positiva samt delaktighet och inflytande där svaren är övervägande negativa.

Eleverna i årskurs 5 är mest positiva i sin respons över påståendet att lärarna förklarar vad eleverna ska göra i skolarbetet så att de förstår. Hela 96 procent tycker att det stämmer helt och hållet eller ganska bra. Även området tillit till elevens förmåga får höga betyg från eleverna i årskurs 5. Detta är glädjande då betydelsen av positiva förväntningar för att nå en hög måluppfyllelse är stor. Inom området delaktighet och inflytande upplever 80 procent att det bara är läraren som bestämmer vad eleverna ska arbeta med på lektionerna. 42 procent anser att eleverna inte är med och påverkar hur lektionerna ska läggas upp. Även inom området förhindra kränkningar finner vi, i jämförelse med andra målområden, ett lägre värde. 45 procent av eleverna anser att skolan skulle behöva göra mer för att förhindra kränkningar. I en jämförelse mellan pojkar och flickor visar resultatet att det inte är några större skillnader i svaren. Det är dock fler pojkar än flickor som har besvarat enkäten, vilket kan påverka. Där svaren skiljer sig i något högre utsträckning är påståendet om skolarbetet är roligt där 76 procent av flickorna tycker att det stämmer till skillnad från 65 procent av pojkarna. Dock är det en något större andel pojkar som tycker att skolarbetet stimulerar till att lära mer, jämfört med flickorna. Även i påståendet om det finns möjligheter att få svårare uppgifter om man behöver finns det en skillnad, där 83 procent av pojkarna tycker att det stämmer i jämförelse med 70 procent av flickorna.

I årskurs 9 är det området stimulans som ligger lägst i jämförelsen med övriga målområden, exempelvis säger endast 36 procent att skolarbetet är roligt. Det är, precis som i årskurs 5, något fler flickor än pojkar som instämmer i att skolarbetet är roligt. Om vi tittar på enskilda påståenden så är det elevernas upplevelse av delaktighet som får lägst betyg, 68 procent anser att det bara är lärarna som bestämmer vad eleverna ska arbeta med på lektionerna. Även när det gäller elevens delaktighet i att bestämma trivsel- och ordningsregler upplever 45 procent att de inte är delaktiga. Det mest positiva svaret återfinns i påståendet om elevens lärare förklarar så att eleven förstår, det anser 88 procent av eleverna. Det är 94 procent av flickorna som är positiva i jämförelse med 82 procent av pojkarna. Högre måluppfyllelse hittar vi också i påståendet om eleven upplever att den kan nå kunskapskraven om den försöker, det anser 87 procent. Det bör dock poängteras att inget målområde når en måluppfyllelse på över 90 procent. Överlag finner vi större skillnader mellan pojkars och flickors svar när vi jämför med årskurs 5. Störst skillnad mellan svaren hos pojkar och flickor ser vi inom området tillit till elevernas förmåga. Det är en högre andel flickor som upplever att deras lärare förväntar sig att de ska göra sitt bästa i skolan, 90 procent till skillnad från 73 procent av pojkarna. Även vad gäller pojkarnas tankar om att nå kunskapskraven finner vi en lägre andel som håller med om påståendet jämfört med flickorna. Det är ett område som är viktigt att arbeta vidare med då positiva förväntningar har visat sig ha stor betydelse för måluppfyllelse.

I de frågor som är jämförbara med skolinspektionens enkäter visar resultatet från totalt 348 granskade skolenheter över landet våren 2013, då Västerviks kommun granskades av skolinspektionen, flertalet likheter med resultatet i Västerviks kommun. Delaktighet och stimulans är även i andra kommuner områden som generellt får ett lägre betyg av eleverna, i främst årskurs 9. I årskurs 5 är det områden som att veta vad som krävs och tillit till elevens förmåga som, precis som i Västerviks kommun, får ett högre betyg. I SKLs rapport för öppna jämförelser 2013 beskrivs hur resultatet visar att eleverna under skoltiden får en minskad lust att lära. De områden som eleverna i årskurs 5 är mest positiva till är trygghet i skolan och stöd och hjälp i skolarbetet.

Elevenkäten i årskurs 3 på gymnasiet visar att eleverna generellt är mer negativa till sin skola än eleverna i de lägre årskurserna. Områden som sticker ut med särskilt låga värden är inflytande över lektioner och skolmiljö där 68 procent av eleverna anser att det bara är läraren som bestämmer. Även när det gäller inflytande över trivsel- och ordningsregler anser 42 procent att de inte får vara med och bestämma. Ett annat område som får ett lägre betyg är om skolan pratar om jämställdhet mellan könen, där 49 procent inte instämmer i påståendet. Det är ett påstående som får ett mer positivt värde i de lägre årskurserna. Området stimulans, har precis som i årskurs 9 ett lägre värde och precis som i de lägre årskurserna är det trygghet i skolan och tillit till elevens förmåga som är de områden som får ett mer positivt resultat. 92 procent av eleverna anser att de kan nå kunskapskraven om de försöker och här ser vi inte samma skillnad mellan pojkar och flickor som i årskurs 9. Dock är det fortfarande en högre andel flickor än pojkar som anser att deras lärare förväntar sig att de ska göra sitt bästa, 94 procent jämfört med 85 procent. Generellt är skillnaderna i svar mellan könen något mindre i årskurs 3 än i årskurs 9, dock finns det större skillnader inom vissa områden. Ett påstående där det går att utläsa en större skillnad är om lärarna ger pojkar och flickor samma förutsättningar, där svarar 76 procent av flickorna att det stämmer medan endast 56

procent av pojkarna svarar detsamma. Även vad gäller att känna sig trygg med personal och elever på skolan upplever pojkar sig något mer otrygga än flickor.

Föräldraenkäten i förskolan indikerar som tidigare år ett övervägande positivt resultat, dock går det att se en försämring från tidigare år. Då årets enkät inte innehöll samma frågor är det dock inte möjligt att jämföra resultatet mer än i generella drag. År 2011 ställdes 17 frågor varav 15 frågor fick fler än 90 procent av föräldrarna att välja ett positivt svarsalternativ. I år bestod enkäten av 35 frågor varav 17 av frågorna får en måluppfyllelse på över 90 procent. En fråga som får en hög måluppfyllelse är huruvida vårdnadshavaren upplever att pedagogerna väcker nyfikenhet och lust att leka och lära hos deras barn, detta tycker 95 procent stämmer helt och hållet eller ganska bra. Även påståendet om möjligheten till stimulans att utvecklas efter barnets förutsättningar får en högre måluppfyllelse på 93 procent. Påståendet om huruvida pedagogerna ger pojkar och flickor samma förutsättningar har en lägre andel av föräldrarna som håller med till större del, 79 procent. De flesta resterande svaren, 18 procent, svarar att de inte vet. Det finns en viss osäkerhet kring om förutsättningarna för pojkar och flickor är lika.

Det finns en något större skepsis kring området delaktighet och inflytande än övriga områden, Exempelvis är det 7 procent som till större del inte håller med om att pedagogerna tar reda på barnets behov och låter det påverka verksamheten och 20 procent vet inte hur de ska gå tillväga för att påverka förskolans verksamhet. En ännu högre andel, 32 procent, tycker inte att de får tillfälle att framföra sina synpunkter innan viktiga beslut om förskolans verksamhet fattas. Här finns det möjlighet till förbättring. Trots detta är det ändå 93 procent som tycker att pedagogernas bemötande uppmuntrar till samarbete mellan förälder och förskola. Generellt visar samtliga enkäter, både elev- och föräldraenkäter, att elevernas och föräldrarnas upplevda känsla av delaktighet och inflytande över skolan är ett område som vi behöver jobba vidare med.

För mer ingående resultat för respektive enkät hänvisas till respektive resultatrapport. Där går att se både svar på respektive fråga, samt en sammanfattning över de indikatorer som får bäst respektive sämst resultat enligt elevernas uppfattning.

Kvalitet i fritidshem och fritidsklubb

Skolinspektionens tolkning av fritidshemmens uppdrag, som de använder som grund för att granska kvaliteten i fritidshem är:

- Pedagogisk utgångspunkt
- Meningsfull fritid
- En god omsorg

Dessa kan användas för att granska kvaliteten i de egna verksamheterna, då det är genomarbetade och erkända kvalitetsfaktorer. Utifrån dessa rubriker finns också möjlighet att utläsa frågeställningar ur skolinspektionens beskrivning av kvalitet i fritidshem.

Här följer en beskrivning av hur fritidshemmen i Västerviks kommuns skolor svarar mot dessa kvalitetsfaktorer och frågor, baserad på deras egna kvalitetsredovisningar. Det kommer inte att ge en heltäckande bild av hur verksamheterna fungerar, utan snarare ett bidrag till att hitta starka områden samt relevanta utvecklingsområden.

En annan viktig utgångspunkt för att granska kvaliteten i fritidshemmen är att utgå från barnens perspektiv. Till exempel genom att fråga besökarna i fritidsverksamheterna – vad är ett bra fritidshem i deras ögon? Vad är viktigt för att kunna trivas, ha meningsfulla aktiviteter och känna sig trygg? Det är en fråga som kan lägga till ett deltagarperspektiv och skapa delaktighet hos dem som vistas i och därmed berörs mest av verksamheternas kvalitet. Ett sätt att göra det på skulle kunna vara i form av en eller några fokusgruppsintervjuer. Där skulle det då kunna formuleras viktiga faktorer att utgå ifrån och barnens upplevelse av hur väl verksamheten lever upp till det idag.

Utgångspunkten för fritidshemmets centrala kompetensutveckling är rektorernas professionella bedömning av de behov som finns i kommunens fritidshem. I dialog med utvecklingsfunktionen har behoven på fritidshemmen inventerats och följande satsningar genomförts:

- Implementeringen av Lgr 11
- Likabehandlingsarbetet på fritidshemmet
- Språkutvecklande arbetssätt och arbetsformer.

De centralt styrda insatserna har tagit sin utgångspunkt i läroplanens första två kapitel för att skapa en gemensam bas i läroplanen för kommunens fritidshem. Detta arbete genomfördes under 2011 och 2012. Rektorerna för fritidshemmets bedömning är att man nu behöver arbeta vidare på det egna fritidshemmet för att institutionalisera läroplanens intention.

Fritidshemmets rektorer har idag efterfrågat språkutvecklande arbetssätt och arbetsformer varför detta kommer att vara vår utgångspunkt i det kommungemensamma utvecklingsarbetet under 2014.

Pedagogisk utgångspunkt

1) Har verksamheten sin pedagogiska utgångspunkt i läroplanen med tonvikt på lek, situationsstyrt lärande och ett lustfyllt sätt att lära?

Förekommer det en levande pedagogisk diskussion?

Är rektorn förtrogen med fritidshemmet uppdrag?

Allmänt beskrivs fritidshemmen i Västervik som en del av skolan och därmed skolans pedagogiska utvecklingsarbete kring LGR 11. Specifik pedagogisk utveckling för fritidshemmen finns men är inte lika vanligt. I kvalitetsredovisningarna är det inte uttryckligen beskrivet vilka möjligheter fritidshemmen har att bidra till elevers ökade måluppfyllelse. Läroplansarbetet och pedagogisk utveckling beskrivs av några rektorer som ett område att utveckla, vilket tyder på medvetenhet om fritidshemmets uppdrag. På de arenor som finns för fritidshemmets rektorer är fritidshemmets utveckling ett prioriterat område under 2014. I arbetet behöver vi gemensamt diskutera och samtala kring mål för fritidshemmets verksamhet. Vi behöver gemensamt ta fram mål för att mäta kvaliteten på fritidshemmen.

Det finns flera goda exempel på pågående utvecklingsarbete för fritidshem, t.ex. på Södra och Norra land. Det lustfyllda sättet att lära, lekens betydelse samt det situationsstyrda lärandet är väl etablerat i fritidshemmets verksamhet. Under 2014 finns därför anledning att samtala kring goda exempel på de arenor som finns för fritidshemmets rektorer i vår strävan efter att utveckla fritidshemmen i kommunen.

Meningsfull fritid

2) Ger fritidshemmen en meningsfull fritid?

Anpassas verksamheten till barnens olika intressen, behov och erfarenheter?

I vilken utsträckning stödjer fritidshemmen barnens intellektuella, sociala, emotionella och fysiska utveckling?

Finns det en balans mellan oplanerade aktiviteter och planerade pedagogiska inslag?

Flera av våra fritidshem bjuder in till delaktighet genom att ha fritidsråd där barnen får göra sin röst hörd. Vid samtal med rektorerna för våra fritidshem menar dessa att barnen har inflytande i verksamheten och att deras intressen och erfarenheter tas tillvara på fritidshemmen. Pedagogerna erbjuder olika typer av verksamheter för att barnen ska få prova på så att de vet vad de tackar nej till i fortsättningen. Fritidshemmet har också en viktig uppgift i att ge alla elever möjlighet till en meningsfull fritid varför detta är en viktig del.

Fritidshemmen kan erbjuda många olika aktiviteter, både mer fria inslag och planerade aktiviteter finns generellt sett. I de fria inslagen finns möjlighet för barnen att påverka verksamheten. Barnens sociala och emotionella utveckling kopplat till fritidshemmets roll tycks tydlig, den intellektuella och fysiska utvecklingen beskrivs inte lika tydligt. Fritidshemmets uppdrag att ge en meningsfull fritid är enligt kvalitetsredovisningarna väl förankrat och uppfyllt i den verksamhet som bedrivs.

God omsorg

3) Ger fritidshemmen en god omsorg i form av:

Trygg och säker miljö?

Välbefinnande i lokalerna, t.ex. möjlighet att dra sig undan och få lugn och ro?

Positiva relationer mellan barn samt mellan barn och personal?

Finns det ett förebyggande arbete mot kränkningar och konflikter?

Fritidshemmen har ett förebyggande arbete mot kränkningar och konflikter, finns många exempel på det. Rektorerna ser dock ett behov att fortsätta det arbete med likabehandlingsplaner och planer mot kränkande behandling. Dessa planer finns inte alltid för fritidshemmet utan det ingår i skolans plan. Här saknas en kartläggning, uppföljning och analys av föregående utvecklingsarbete. Ofta saknas också barnens och föräldrarnas delaktighet varför huvudmannen har detta som ett utvecklingsområde tillsammans med rektorerna.

Det finns förutsättningar för att bygga goda relationer mellan barn och personal samt mellan barnen. Barnen uppmuntras till att lära sig hantera konflikter mellan varandra där personal finns med som coacher och stödjare. I rektorernas beskrivningar tycks det finnas en stor medvetenhet om vikten av att ge en god omsorg i fritidshemmen. I vissa fall är det en utmaning att i lokalerna skapa möjlighet till lugn och ro för de som skulle vilja/behöva det. Ett exempel på lösning är då att dela in barnen i mindre grupper vilket gett mer lugn i lokalerna. Fritidshemmen organiseras på olika sätt i kommunen. På vissa enheter är de stora med möjlighet till uppdelning i mindre grupper, på andra organiserar man sig i mindre grupper. Detta är oftast avhängigt lokalernas beskaffenhet. I stort ger fritidshemmen en god omsorg, möjligt utvecklingsområde är möjligheten till lugn och ro i lokalerna för de som önskar och behöver menar rektorerna i samtal.

Behov av fortsatt utveckling

Det är olika vad de olika fritidshemmen behöver fortsätta utveckla på enhetsnivå. På ett övergripande plan verkar det finnas ett behov av utveckling kring fritidshemmens pedagogiska uppdrag, pedagogisk utveckling för fritidshem kopplat till läroplansarbetet och fritidshemmens möjlighet att bidra positivt till elevers måluppfyllelse. En beskrivning av kvaliteten i fritidshemmen ur ett deltagarperspektiv skulle kunna ge andra områden att fortsätta utveckla för att förbättra verksamheterna.

Kvalitet i förskoleklassen

För att bedöma kvalitet i förskoleklassen har utgångspunkten varit att betrakta verksamheten utifrån skollagens beskrivning av förskoleklassens syfte:

Förskoleklassen kap 9

2 § Förskoleklassen ska stimulera elevers utveckling och lärande och förbereda dem för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov.
Förskoleklassen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap.

I de beskrivningar som skolorna gör är det synligt att verksamheten som bedrivs väl stämmer överens med förskoleklassens syfte. Här följer några exempel:

För att stimulera utveckling och lärande finns inslag som både handlar om att utveckla lust att lära, tro på sin egen förmåga samt fokus både på kreativa inslag och mer ämnesinriktade aktiviteter. Läsning och skrivförmåga stimuleras till exempel, kopplat till andra aktiviteter som sång, drama, bild m.m. Det förekommer förberedande åtgärder för fortsatt utbildning både i form av samverkan med fritidshem och andra årskurser, samt läs och skrivförberedelser. Även matematiska förmågor, motorik m.m. stimuleras. En del i arbetet består av att använda modeller såsom Bornholmsmodellen, Praxisalfabetet, Fonomix, Trulles språkstege, observation av språk (OAS), bedömning av språk (BAS).

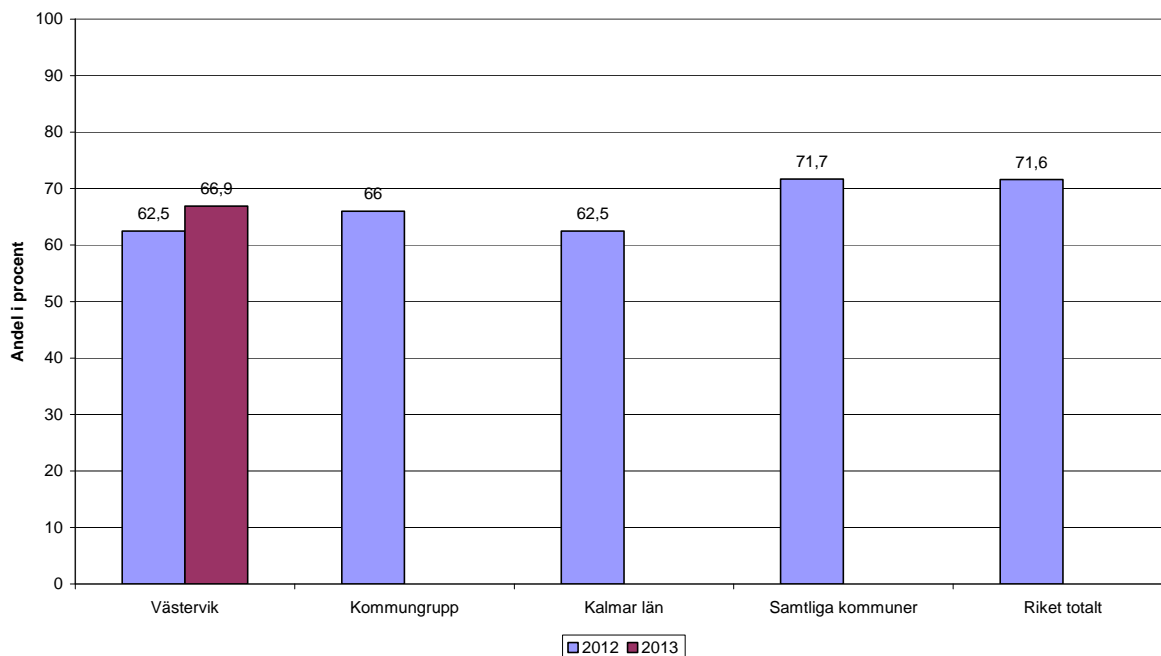
Den sociala gemenskapen främjas genom arbete med värdegrundsarbete och den egna självinsikten med fokus på självförtroende och tillit till egen förmåga. Barnen får leka och mötas med varandra i grupp och med läraren.

I nuläget genomförs inte några elev- eller föräldraenkäter som är riktade specifikt till förskoleklass. Det är därför svårt att bedöma deras upplevelser av verksamheten. Exempel på utvecklingsarbeten inom förskoleklassen är utveckling av matematik, språkutvecklande arbetssätt, författarbesök, workshop om det vidgade textbegreppet, motorisk utveckling. Det finns en ambition av att öka lusten för läsandet, något som rektorerna sett behov av och som enligt utvärderingar varit uppskattat. Ett annat område rektorerna ser framtida behov av utveckling inom förskoleklassen är drama. Det och tid för att fördjupa sig i den enskilda skolans arbete i relation till LGR 11 är viktigt just nu.

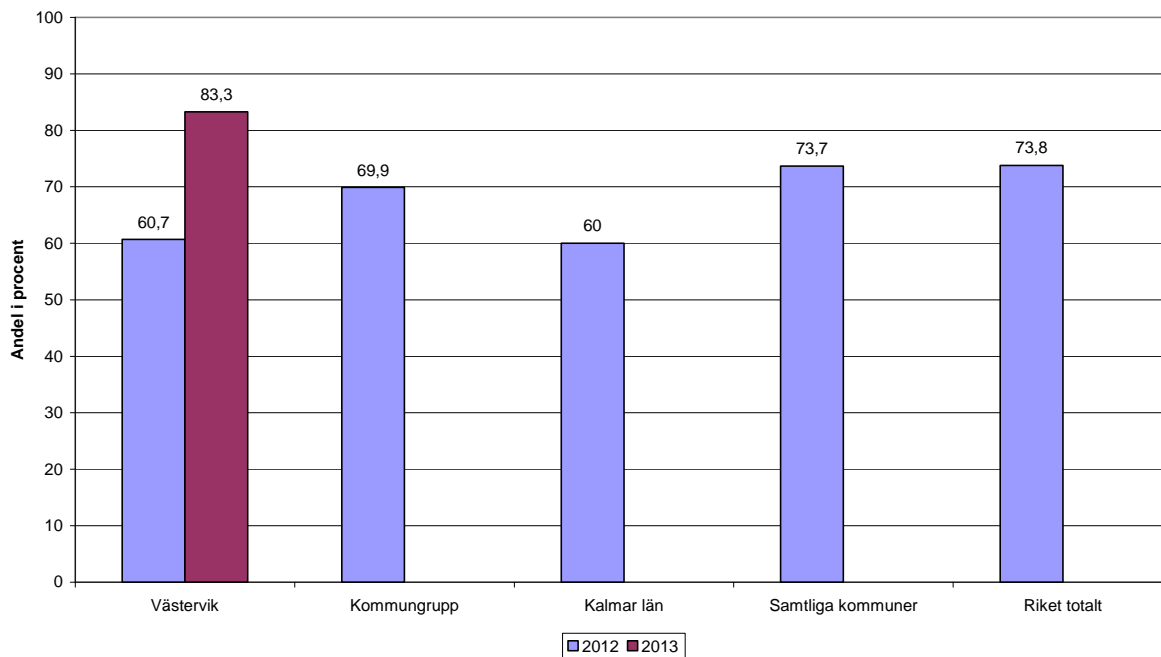
Kunskaper årskurs 3

Ämnesprov årskurs 3

NP3 Uppnått samtliga kravnivåer i samtliga delprov i matematik

NP3 Andel som uppnått samtliga kravnivåer i samtliga delprov i Svenska

Kommentar:

Västerviks kommunala skolor har ett sämre resultat i matematik i relation till jämförelsegrupperna. Västerviks resultat för 2013 är en förbättring i jämförelse med 2012. Västerviks kommunala skolor har ett sämre resultat i svenska i relation till jämförelsegrupperna år 2012. Västerviks resultat för 2013 är en kraftfull förbättring i jämförelse med 2012.

Kunskaper årskurs 5 och 6

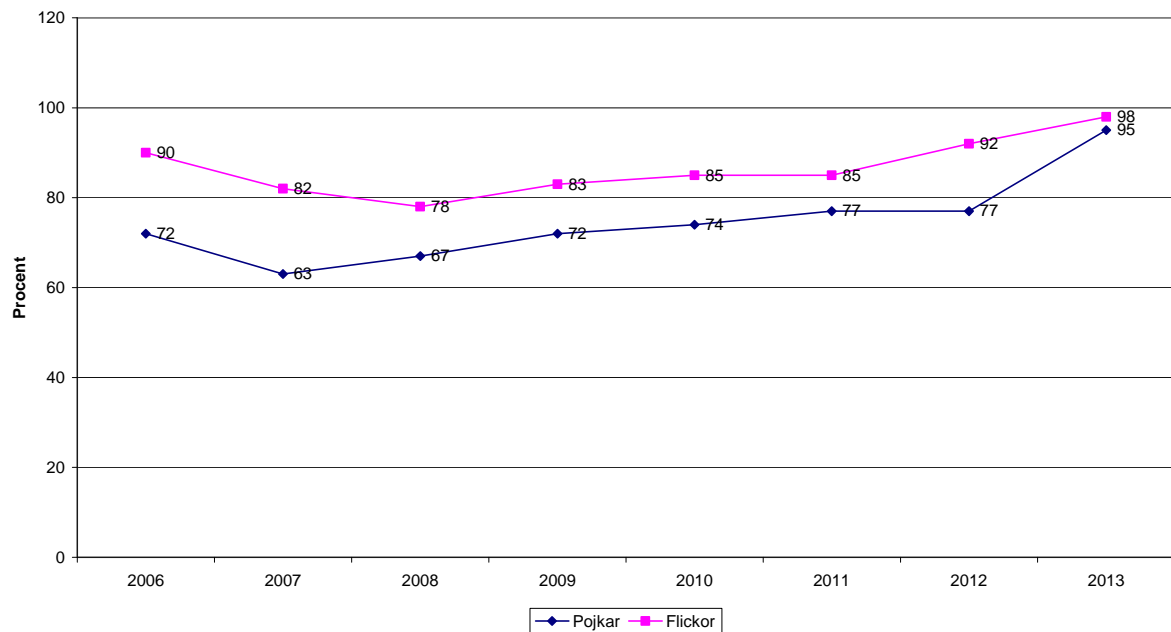
Elevernas kunskaper i årskurs 5 och 6 bedöms bland annat med ledning av resultaten på de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska.

Ämnesprov i åk 5 & 6, 2001-2013, andel elever som klarat alla delprov i respektive ämne

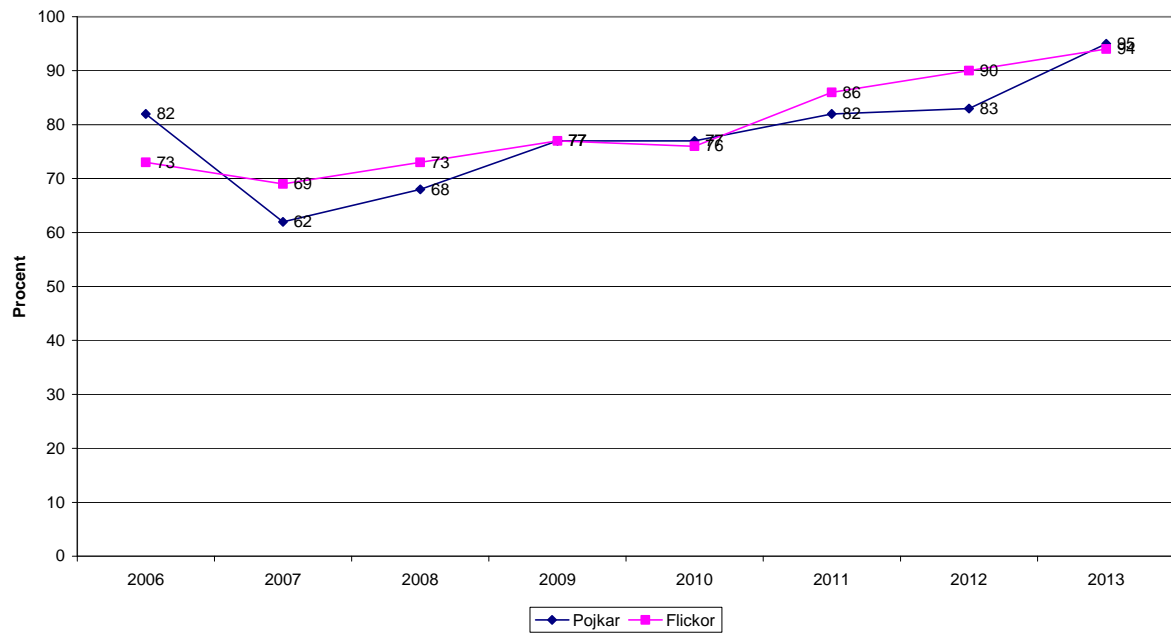

Skillnad mellan pojkar och flickor

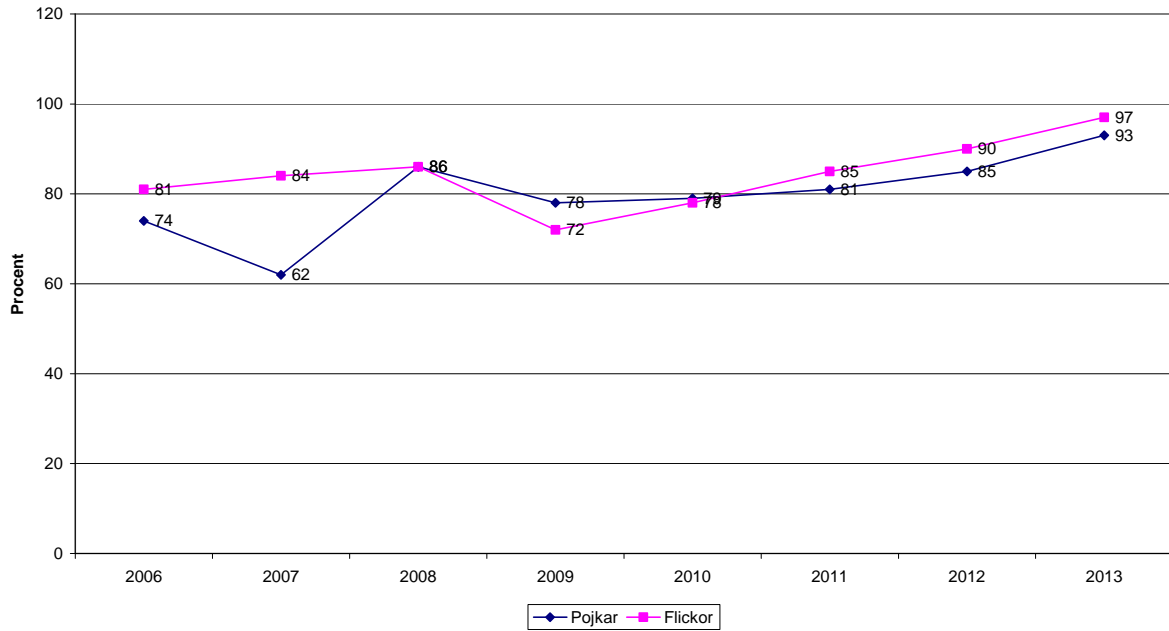
Ämnesprov i åk 5, 2006-2011, 2012-2013 äp6, andel pojkar respektive flickor som klarat alla delprov i ämnet Svenska

Ämnesprov i åk 5, 2006-2011, andel pojkar respektive flickor som klarat alla delprov i ämnet matematik

Ämnesprov i åk 5, 2006-2011, andel pojkar respektive flickor som klarat alla delprov i ämnet engelska

Tillräckliga kunskaper	Pojkar	Flickor	Totalt
2007	49	64	56
2008	52	63	57
2009	55	61	58
2010	60	64	62
2011	65	72	69
2012	67	81	73
2013	88	93	91

Kommentar:

Resultaten har kontinuerligt förbättrats från 2007 och framåt och trenden har fortsatt under 2013. Både pojkars och flickors resultat har förbättrats kraftigt.

Beskrivning av måluppfyllelse i samtliga ämnen åk 5 & 6.

Varje pedagog med elever i årskurs 5 gör en professionell bedömning av måluppfyllelsen i samtliga ämnen för varje enskild elev. Till skillnad från det nationella provet är bedömningen av måluppfyllelsen baserad på en helhetsbedömning utifrån elevens kunskapsnivå. I tabellen nedan presenteras det kommunövergripande resultat för kommunala skolor, när betygen i årskurs 6 infördes ersattes pedagogernas bedömning av måluppfyllelsen i åk 5 med betygen i åk 6.

Ämne	Andel som uppnått målen 2010	Andel som uppnått målen 2011	Andel som uppnått målen 2012	Andel som uppnått målen (Betyg A-E) 2013
Bild	89	97	96	99
Engelska	80	85	90	95
Hem och konsumentkunskap	85	98	99	99
Idrott och hälsa	84	96	96	96
Matematik	79	82	89	96
Musik	88	100	99	99
Biologi	85	90	96	98
Fysik	86	90	95	97
Kemi	67	82	96	97
Slöjd	84	97	100	98
Geografi	91	90	96	97
Historia	90	90	95	97
Teknik	73	94	97	98
Religion	91	91	96	97
Samhällskunskap	92	92	96	98
Svenska			89	97
Svenska som andraspråk			59	73

Kommentar:

Det har skett en stor förbättring inom detta område. I 13 av 17 ämnen har elevernas resultat förbättrats, lika i 3 och försämring i 1.

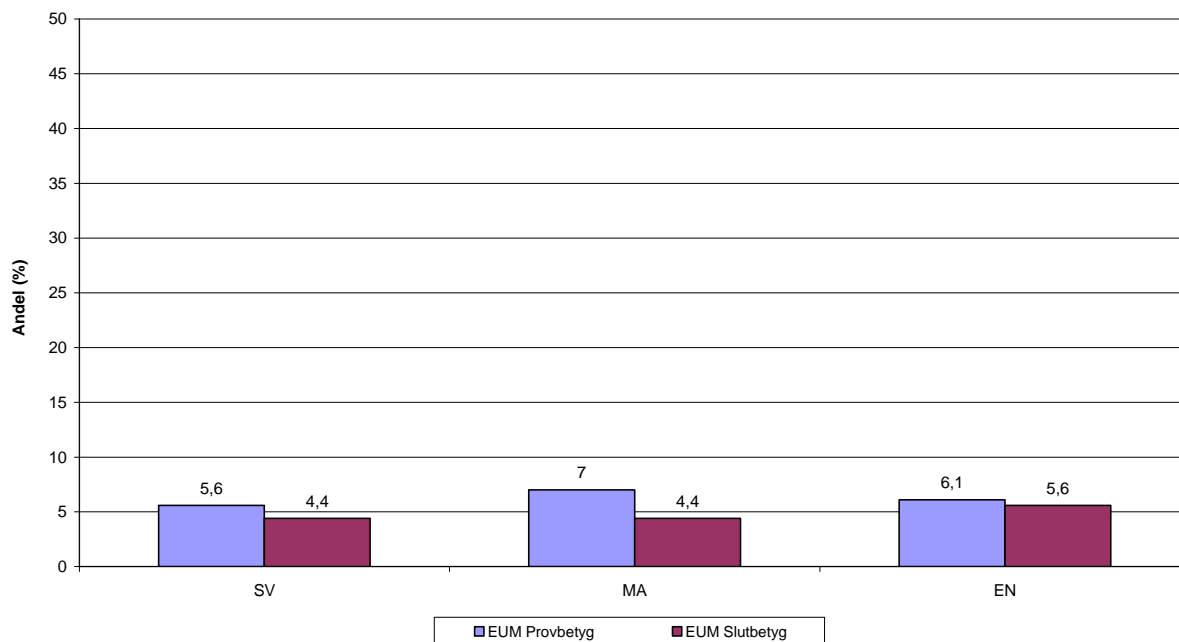
År 2013	Västervik	Kalmar län	Kommungrupp	Riket totalt
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i bild	13,4	13,5	13,5	13,4
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i biologi	13,9	13,3	13,2	13,1
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i engelska	14,7	13,8	13,8	14
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i fysik	13,3	13	13	12,9
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i geografi	13,7	13,3	13,1	12,9
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i hem- och konsumentkunskap	13,9	13,1	12,7	12,9
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i historia	13,9	13	12,7	12,6
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i idrott och hälsa	13,5	13,9	13,8	13,8
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i kemi	13,8	13,1	13,1	12,9
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i matematik	14,2	13,8	13,6	13,7
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i modersmål	15	14,7	14,2	14,3
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i musik	13,5	13,5	13,4	13,5
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i naturorienterade ämnen (blockbetyg)	13,8	14	13,3	13,5
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i religionskunskap	13,9	12,9	12,7	12,6
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i samhällskunskap	14	13,5	13,2	13
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i samhällsorienterade ämnen (blockbetyg)	13,5	12,9	13	13,2
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i slöjd	12,7	13	12,9	13,1
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i svenska	14,3	13,3	13,2	13,2
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i svenska som andraspråk	8,9	8,1	7,8	8,4
Betyg årskurs 6, genomsnittlig betygspoäng i teknik	13,1	12,8	12,9	12,9

Kommentar:

Den genomsnittliga betygspoängen i årskurs 6 år 2013 visar att Västervik ligger mycket bra till i relation till riksgenomsnittet. Västervik har en högre genomsnittlig betygspoäng i 16 av 20 jämförelser, lika i 2 och sämre i 2.

Relationen mellan prov och betyg i årskurs 6 år 2013

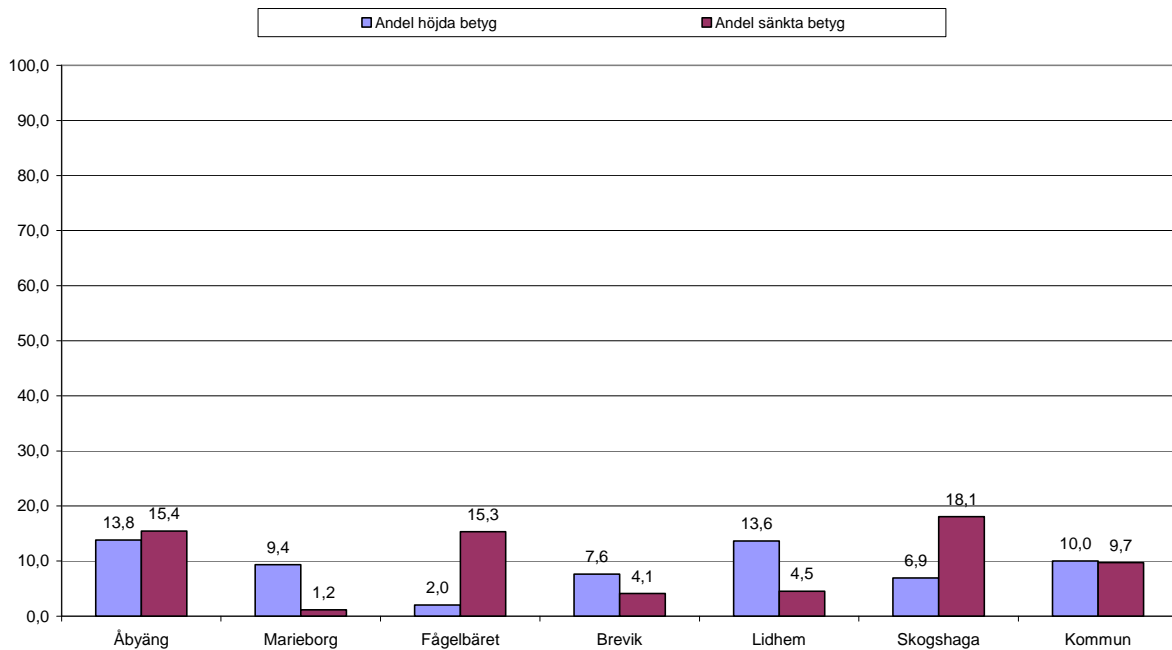
Kommunövergripande resultat, jämförelse mellan provbetyg och slutbetyg 2013 (inkl. SVA) Åk 6

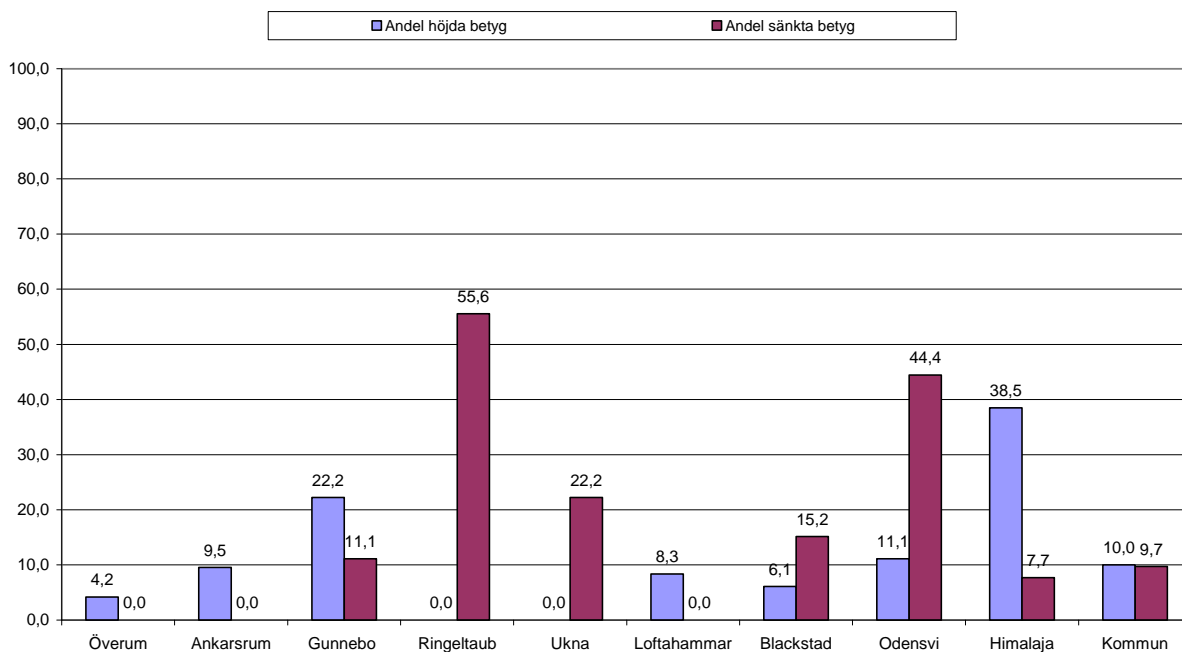
Kommentar:

Diagrammet visar att skillnaden mellan andelen elever som inte når kravnivåerna på det nationella provet och andelen elever som inte når ett godkänt betyg är relativt små i samtliga tre ämnen.

Total andel höjda och sänkta betyg i svenska, engelska och matematik 2013 Åk 6

Total andel höjda och sänkta betyg i svenska, engelska och matematik 2013

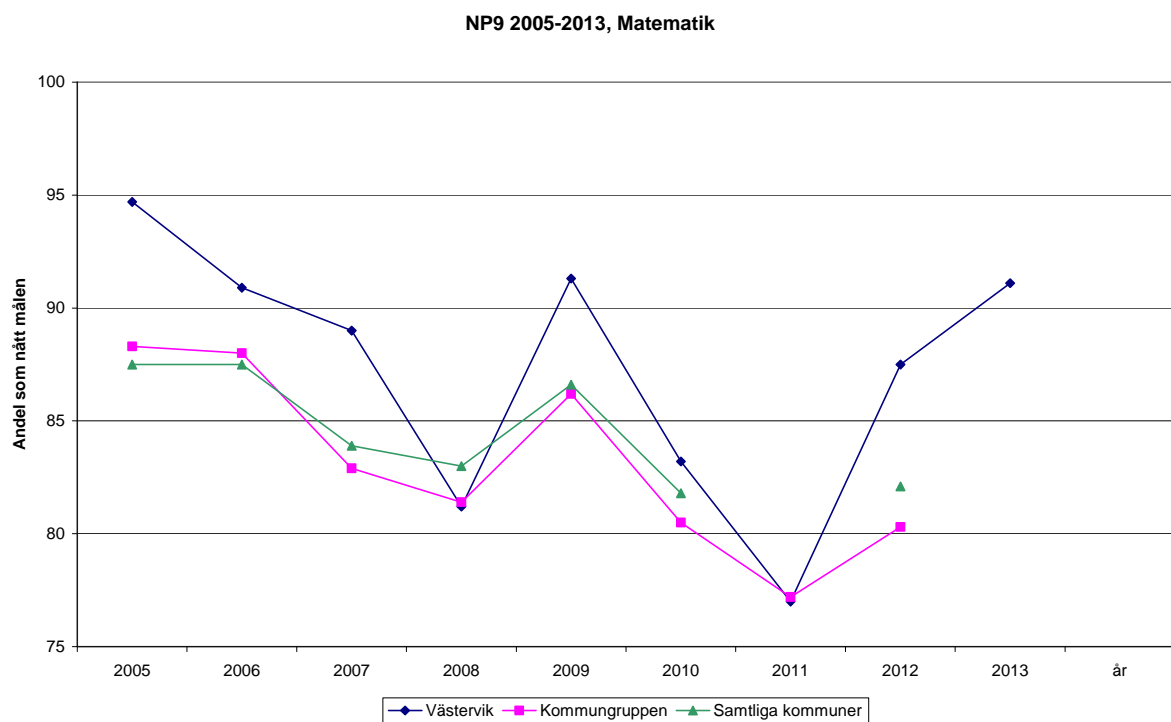
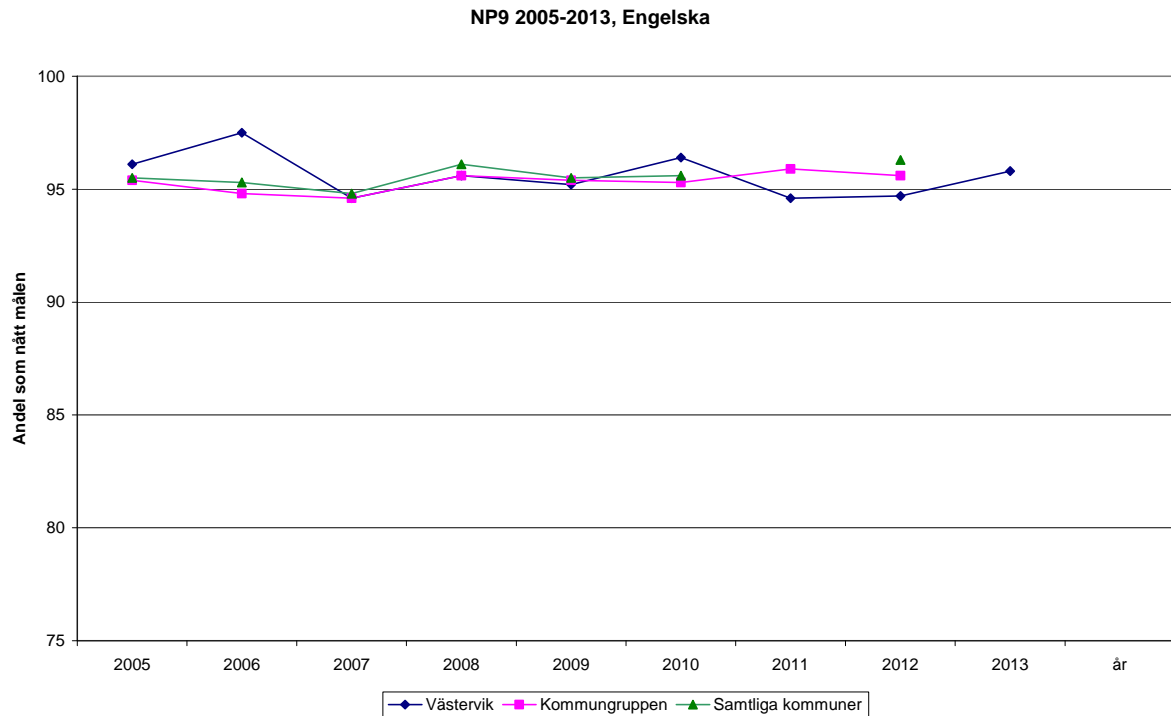

Kommentar:

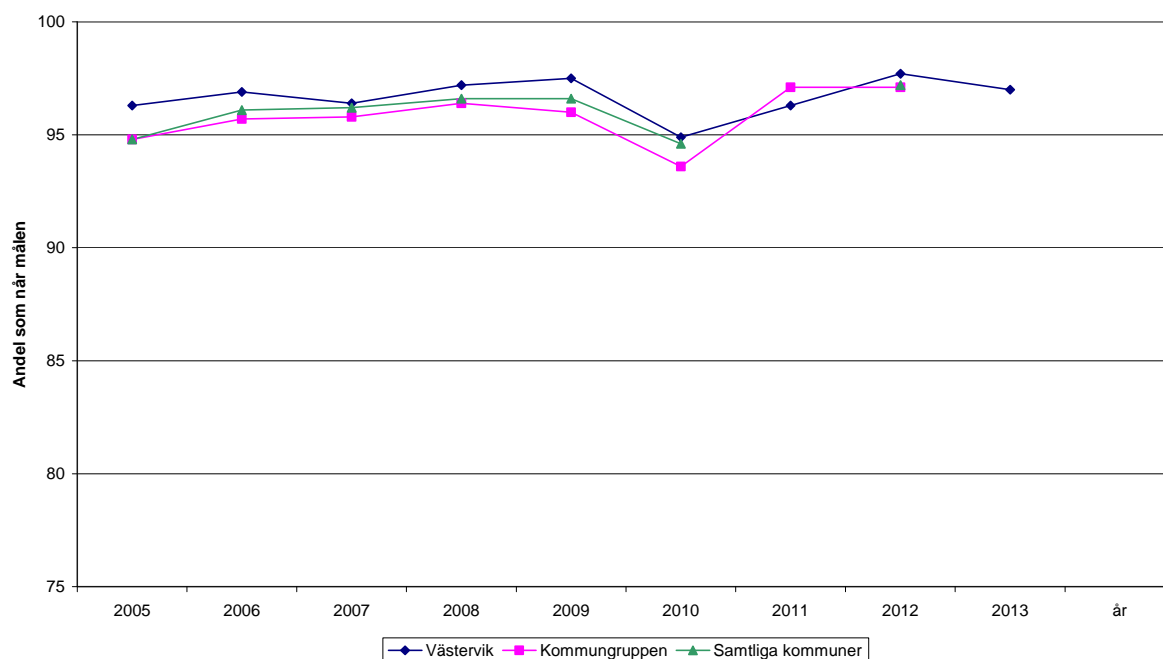
Elevantalet är på vissa av kommunens skolor mycket få, varav ovanstående diagram inte är lämpligt att dra för långtgående slutsatser av. Det vi dock kan konstatera av de två ovanstående diagrammen är att det på en kommunövergripande nivå inte är någon skillnad mellan andelen höjda och sänkta betyg i relationen mellan prov och betyg, men att skillnaderna mellan skolorna är stora. Sannolikt finns skillnaderna också inom skolorna. Det sistnämnda analyseras inte närmare i den förvaltningsövergripande kvalitetsredovisningen 2013.

Kunskaper årskurs 9

Ämnesprov årskurs 9, andelen elever som når kravnivåerna.

NP9 2005-2013, Svenska

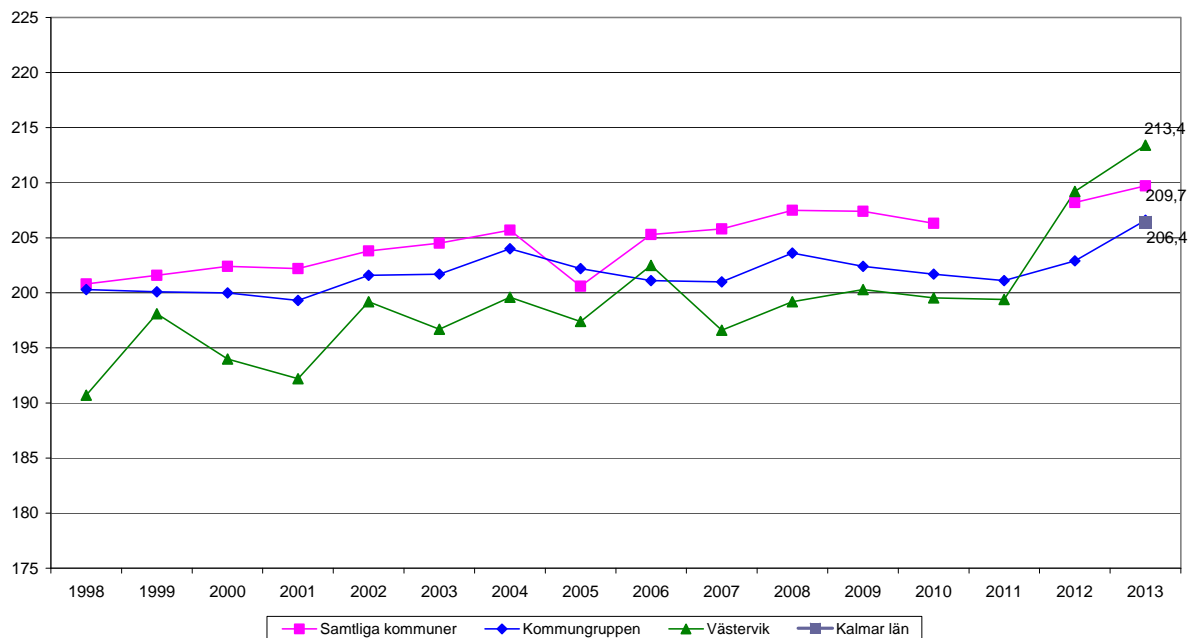

Kommentar:

Resultaten har förbättrats i både engelska och matematik. Det har skett en liten försämring i svenska. I relation till jämförelsegrupperna ligger Västervik relativt bra till.

Meritvärde

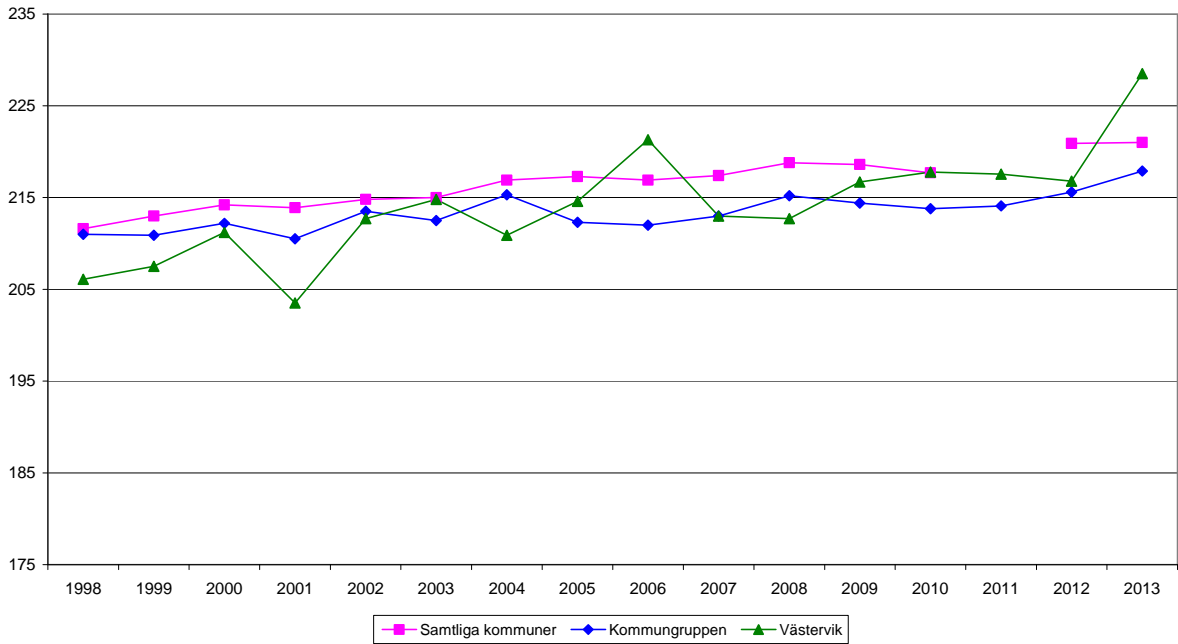
Meritvärde i åk 9, genomsnittligt, 1998-2013
(Obs! Resultatet för 2013 på övergripande nivå avser riksgenomsnittet, INTE samtliga kommuner)

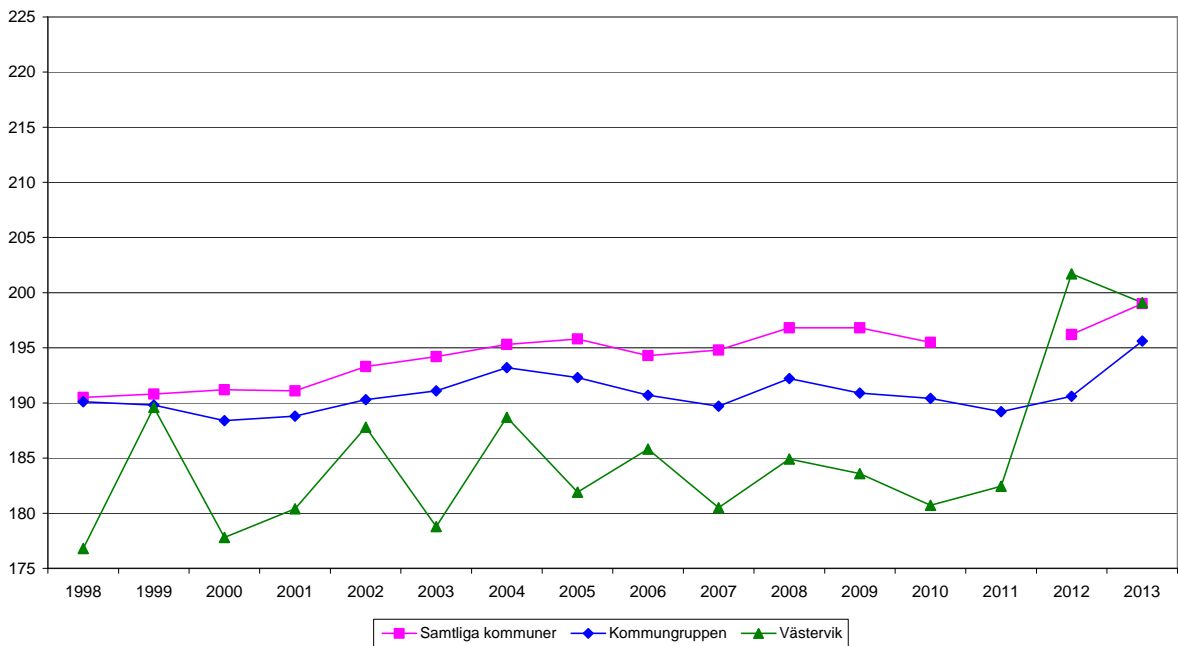
Kommentar:

Diagrammet visar det genomsnittliga meritvärdet för elevernas slutbetyg i grundskolan. Västerviks resultat har de senaste åren förbättrats kraftigt och ligger numrerat över jämförbara grupper. Det är ett resultat som ligger i linje med hur Västervik presterar i andra jämförelser.

Meritvärde i åk 9, flickor, 1998-2013

Meritvärde i åk 9, pojkar, 1998-2013

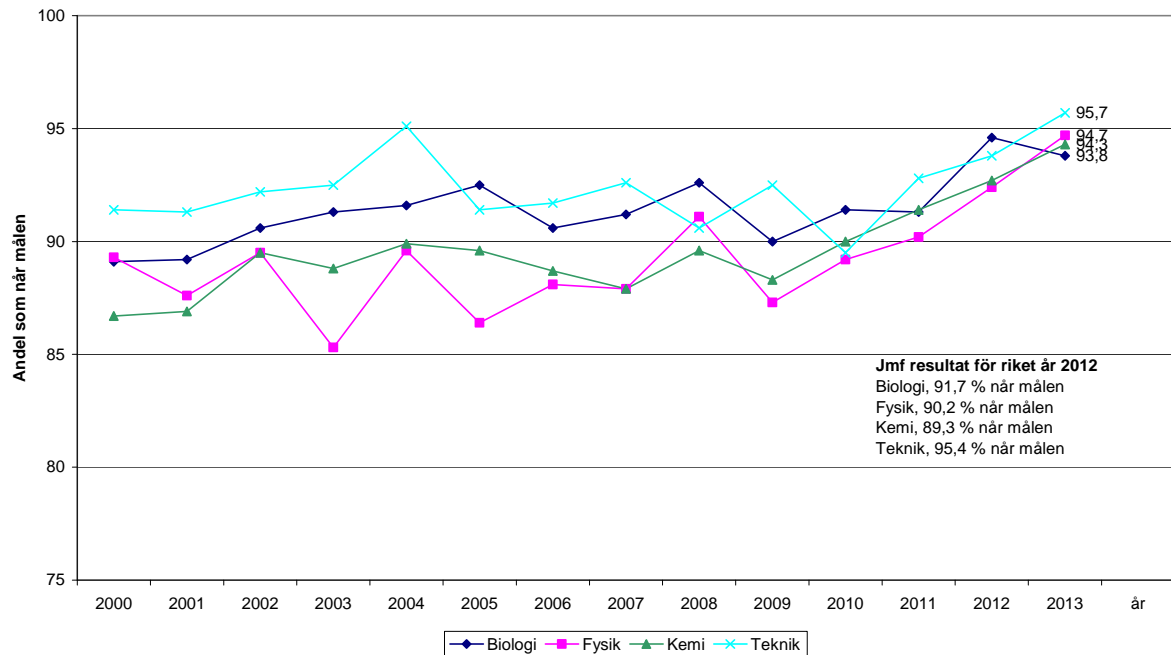

Kommentar

Flickorna resultat visar på en kraftfull förbättring och ligger över jämförbara grupper. Pojkarnas resultat förbättrades kraftigt 2012 och även att det är en liten försämring 2013 så ligger västervik relativt bra till i relation till jämförelsegrupperna.

Slutbetyg i årskurs 9

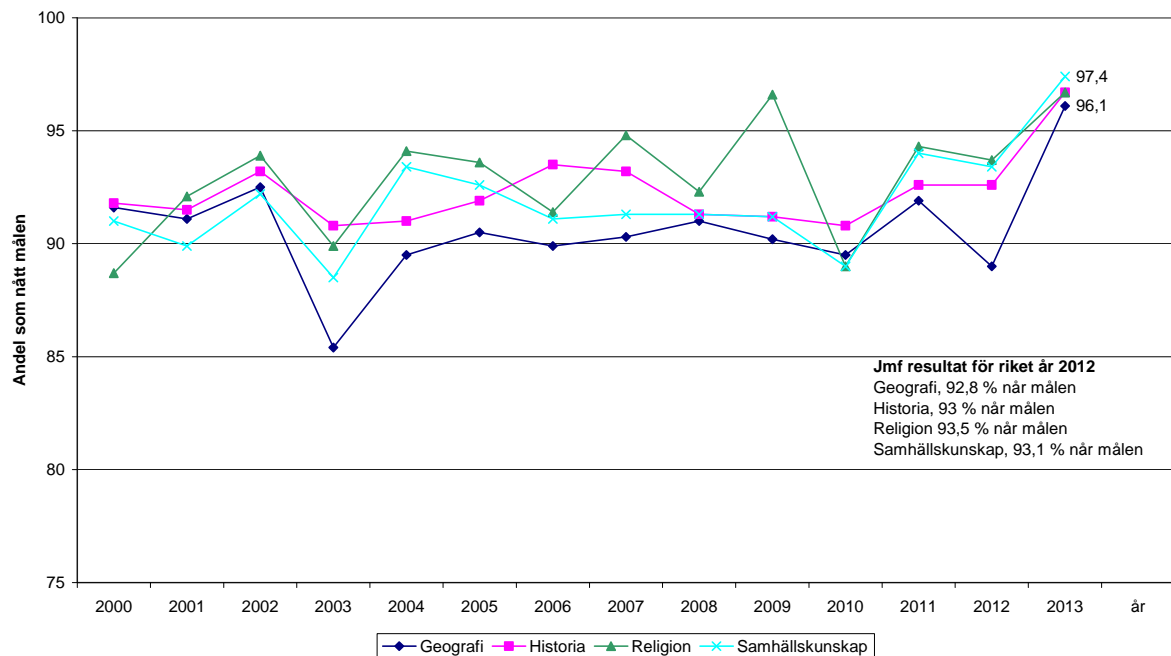
Slutbetyg i årskurs 9, NO-ämnena

Kommentar

Utvecklingen av NO- och teknikämnena visar på en mycket positiv resultatutveckling. Resultaten är bra också i relation till jämförbara grupper.

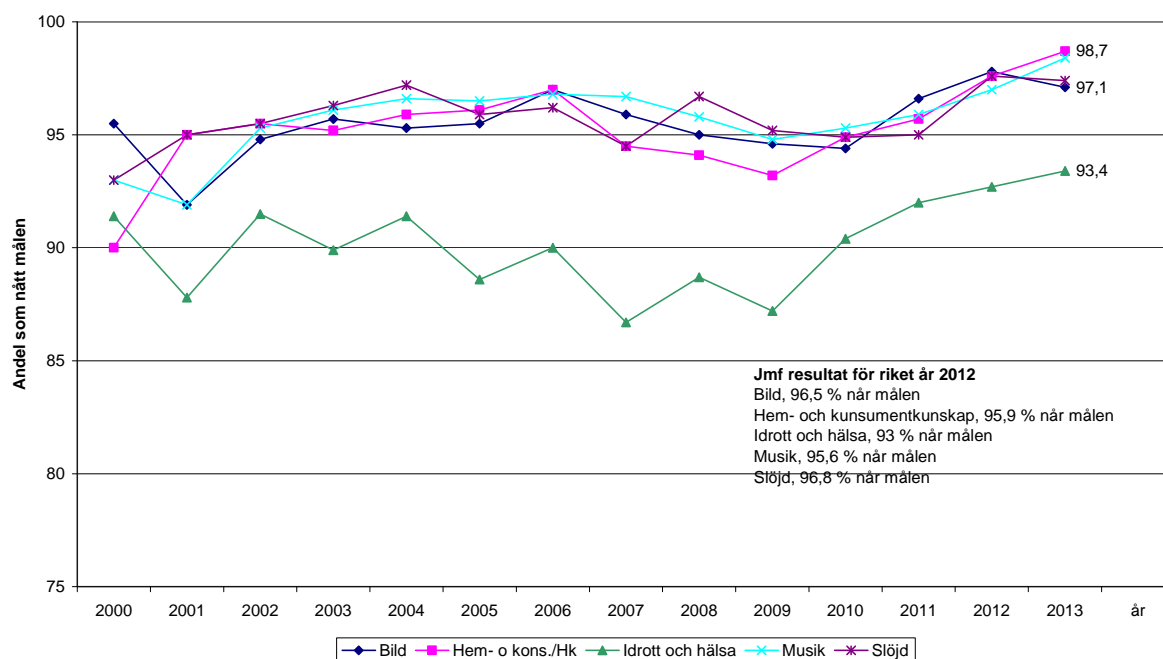
Slutbetyg årskurs 9, SO-ämnena

Kommentar

Utvecklingen av So-ämnena visar på en mycket positiv resultatutveckling över tid. Resultaten är bra också i relation till jämförbara grupper.

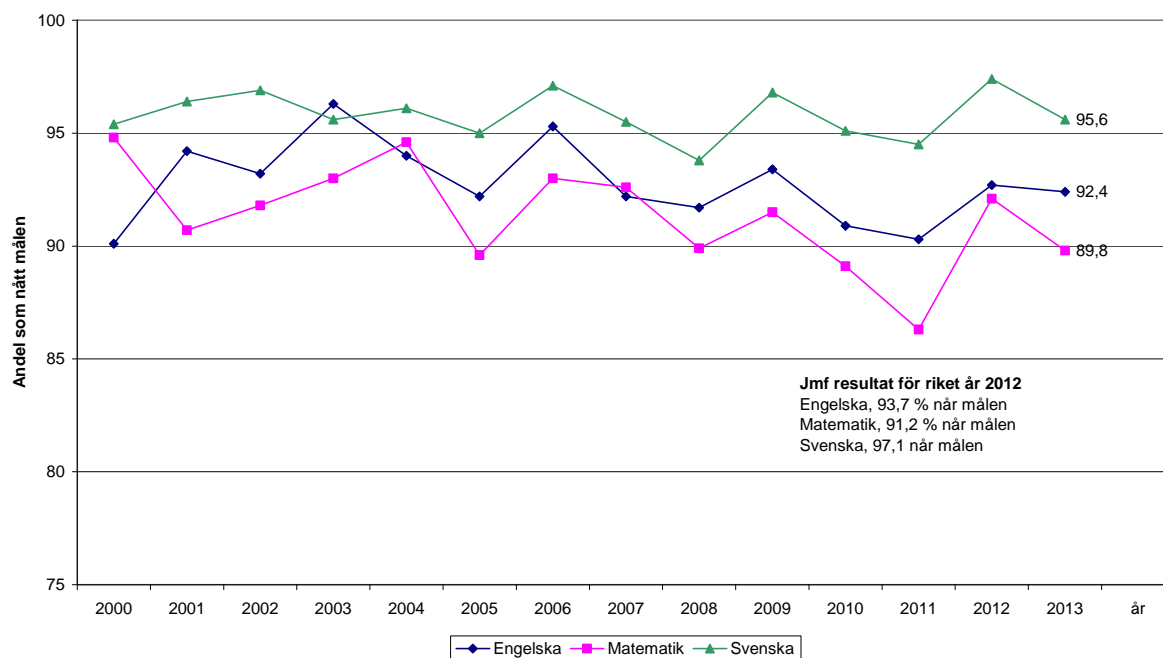
Slutbetyg årskurs 9, praktiskt estetiska ämnen

Kommentar

Utvecklingen av de praktiskt estetiska ämnena visar på en positiv resultatutveckling över tid. Resultaten är bra också i relation till jämförbara grupper.

Slutbetyg årskurs 9, MA, EN & SV

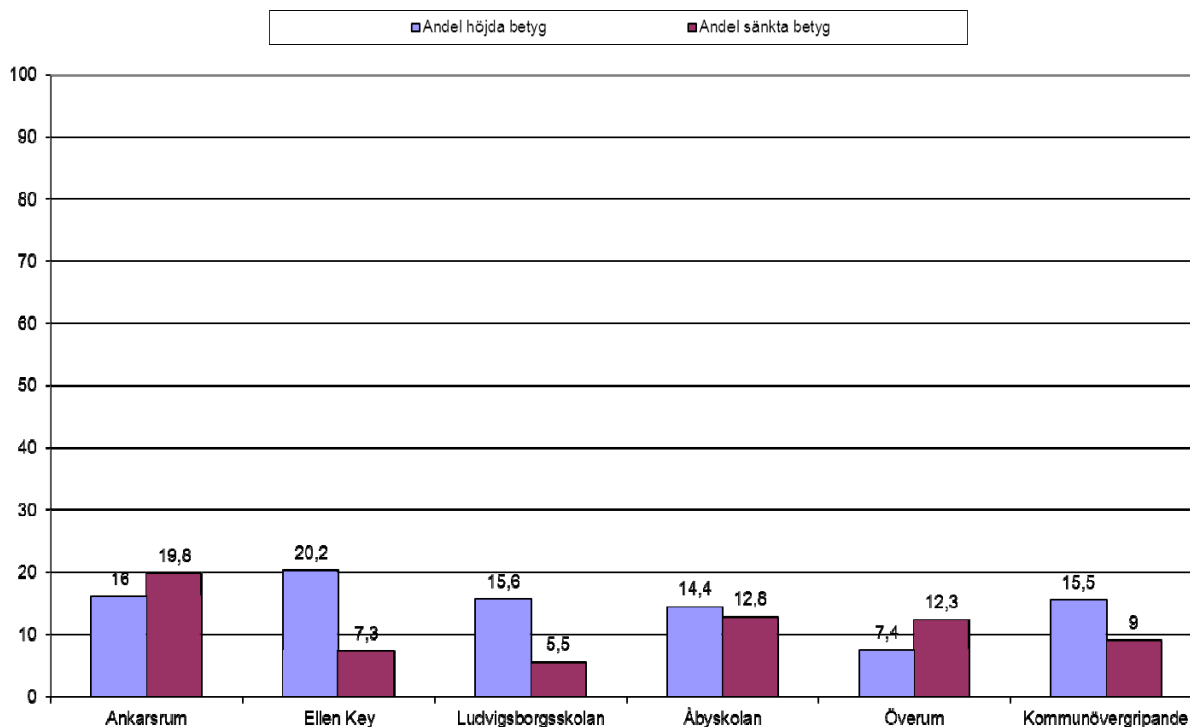

Kommentar

Resultaten för 2013 visar på en försämring av andelen elever som når målen. Resultaten är också sämre än för riksgenomsnittet.

Relationen mellan prov och betyg i årskurs 9 år 2013

Total andel höjda och sänkta betyg i svenska, engelska och matematik 2013

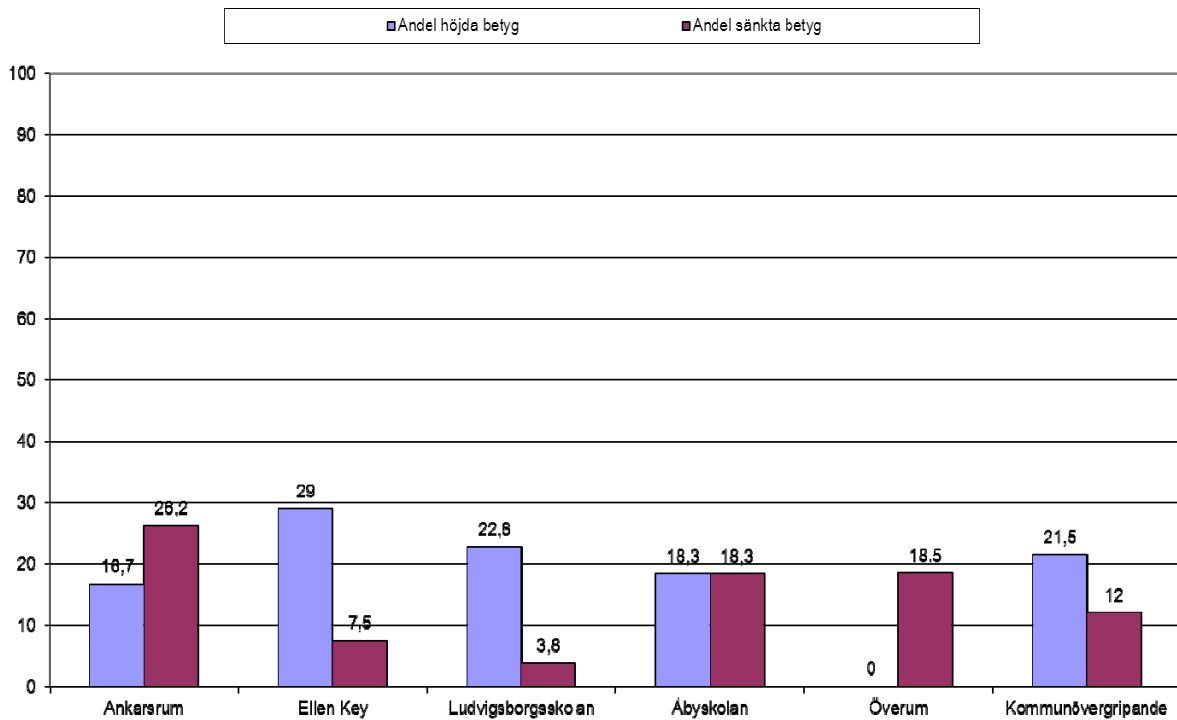
Kommentar

På en kommunövergripande nivå så finns en större andel höjda än sänkta betyg, något som är vanligt även nationellt. Om man tittar på utvecklingen för vår kommun sedan 2011 finns endast en liten skillnad. Andelen höjda betyg har minskat och andelen sänkta betyg har ökat något.

På skolnivå finns det två skolor som avviker från det, dvs. Ankarsrum och Överum. Där är det större andel elever som får sänkta betyg. Det skiljer sig både från kommunen som helhet och den nationella bilden. Hur det kommer sig att det ser ut så kan vara intressant att titta vidare på och diskutera. I jämförelse med 2011 är det en förändring för dessa två skolor, som då i likhet med kommunen och riket hade en större andel höjda än sänkta betyg.

För att analysera det vidare och titta på det ämnesvis så har Ankarsrum en större andel elever som får sänkt betyg både i svenska och engelska (se nedan). I Överum gäller det endast ämnet svenska.

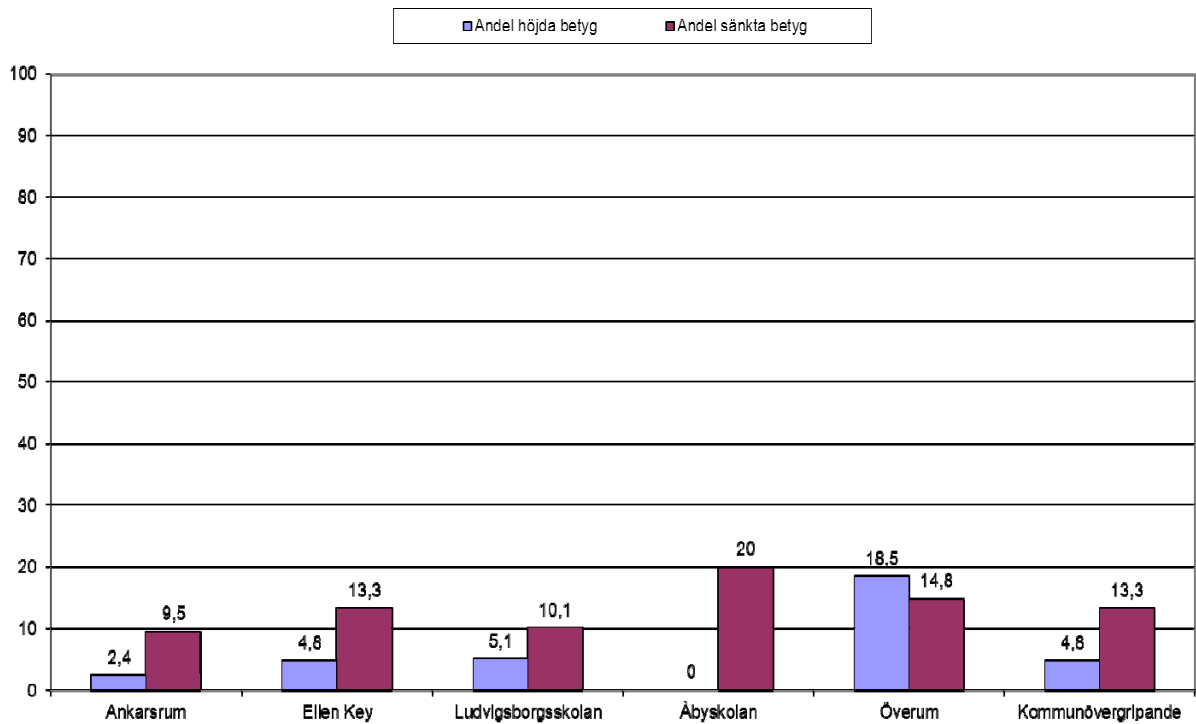
Andel höjda och sänkta betyg i svenska 2013

Kommentar

I ämnet svenska så finns det en stor variation mellan skolorna i hur stor andel elever som får höjda respektive sänkta betyg. För att jämföra två skolor med stora skillnader så är det t.ex. 29 % av eleverna på Ellen Key skolan som får höjda betyg i ämnet svenska och 0 % i Överum. På en skola, Åbyskolan, är det lika stor andel som får höjda och sänkta betyg. Det är två skolor som har högre andel elever som får sänkta än höjda betyg i ämnet svenska, det är Ankarsrum och Överum. Det skiljer sig från hur det ser ut i kommunen som helhet nu och hur det såg ut 2011. Det året hade Överum och Ankarsrum i likhet med kommunen en större andel som fick höjda betyg.

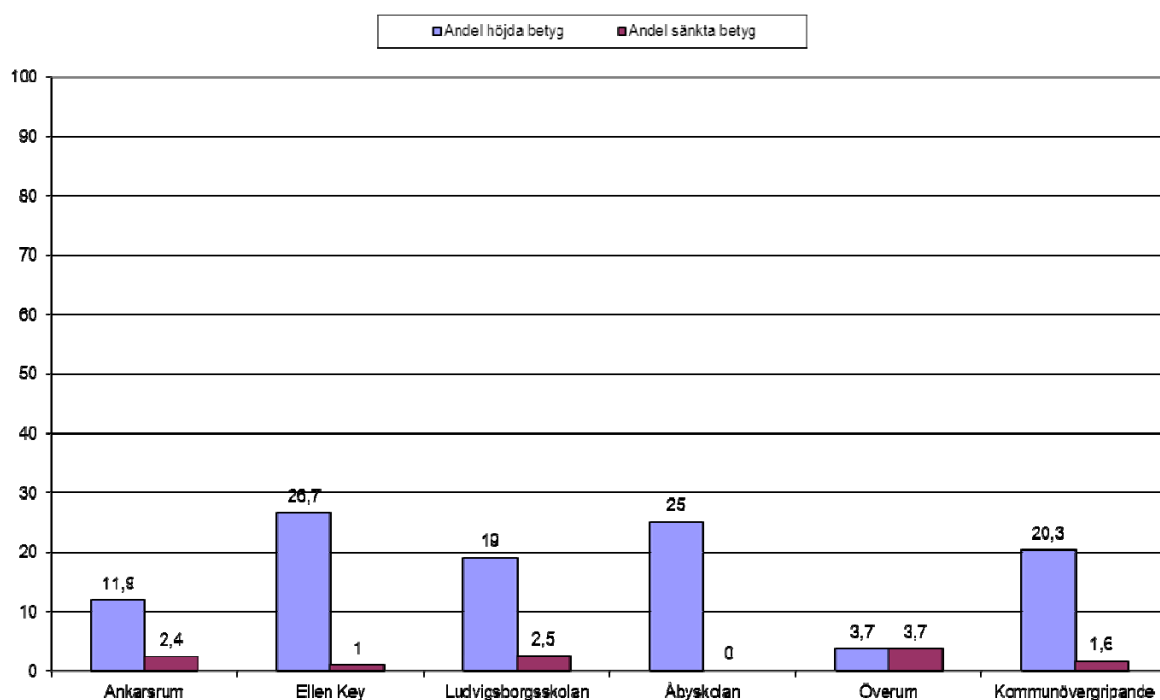
Andel höjda och sänkta betyg i engelska 2013

Kommentar

Ämnet engelska skiljer sig från både matematik och svenska. Det är här en större andel som får sänkta betyg än höjda. Det skiljer sig även från en generell nationell bild där engelska haft ungefär lika stor andel elever som fått höjda respektive sänkta betyg. Jämför man resultaten mellan skolor så skiljer sig Åbyskolan från de andra i den bemärkelsen att de inte har någon elev som fått höjt betyg i engelska.

Andel höjda och sänkta betyg i matematik 2013

Kommentar

I matematik är det en betydligt mindre andel sänkta betyg. En skola som skiljer sig från de andras resultat är Överum. Där är det en betydligt mindre andel som får höjda och sänkta betyg samtidigt som det är lika många som höjer respektive sänker sina betyg. I andra skolor och i kommunen generellt är det betydligt större andel som får höjda betyg.

Behörighet till gymnasiet

	Västervik		Samtliga kommuner		Kommuner i tätbefolkad region	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Betyg årskurs 9, andel (%) behöriga till ekonomi-, humanistiska- och samhällsvetenskapsprogrammen	83,9	84,4	.	83,6	83,7	83
Betyg årskurs 9, andel (%) behöriga till estetiska programmen	85,4	85,6	.	85,4	85,3	84,8
Betyg årskurs 9, andel (%) behöriga till naturvetenskapliga och tekniska programmen	84,5	83,8	.	81,9	81,8	81,2
Betyg årskurs 9, andel (%) behöriga till yrkesprogrammen	87,4	85,6	.	86,5	86,8	86

Kommentar:

Västervik har förbättrat behörigheten i två behörighetskategorier och försämrats i två.

Ej nått målen i ett eller flera ämnen år 2013

Huvudmän	Betyg årskurs 9, andel (%) som ej uppnått målen i ett, flera eller alla ämnen	
	2012	2013
Västervik	21,1	22,2
Samtliga kommuner	23,8	24,4
Kalmar län	22	20,5
Kommuner i tätbefolkad region	24	25,1
Riket totalt	22,6	23

Kommentar:

Diagrammet visar andel av eleverna i årskurs 9 som inte nådde målen i ett eller flera ämnen har ökat något i relation till 2012. Västerviks resultat är bättre än riksgenomsnittet.

Öppna jämförelser grundskola

SKL's Öppna jämförelser rankar kommunerna utifrån 17 olika kunskapsindikatorer. SKL har sedan 2009 rangordnat kommunerna utifrån ett sammanvägt resultat. Detta ger en indikation på hur väl kommunen lyckas med skolans kunskapsuppdrag. Västervik hamnar på plats 117 av totalt 290 kommuner i det sammanvägda resultatet för skolans kunskapsuppdrag. Rankingen baseras på uppgifter från läsåret 2011/2012. Eftersom måluppfyllelsen fortsatt att utvecklas i positiv riktning är det realistiskt att tro att kommunen har goda möjligheter att öka ytterligare i rankingen.

Öppna jämförelser innehåller en stor mängd indikatorer utöver de 17 kunskapsindikatorerna som nämnts ovan. Exempelvis presenteras ett effektivitetstal som är en sammanvägning av kommunens kostnader i relation till måluppfyllelsen. Västervik hamnar på plats 151 av 290 kommuner. När det gäller den faktiska kostnaden per elev som beräknas mellan åren 2007-2011 hamnar vi på plats 145 av 290 kommuner. Med anledning av de stora ekonomiska förändringar som ägt rum från 2011 och framåt är det realistiskt att kommunen även i denna ranking har goda förutsättningar att förbättras ytterligare vid kommande ranking.

Elever med utländsk bakgrund

Resultaten för elever med utländsk bakgrund skiljer sig kraftigt åt i relation till elever med svensk bakgrund. Elever med svensk bakgrund har exempelvis ett betydligt högre meritvärde. Gruppen med utländsk bakgrund är relativt liten varav resultaten skiljer sig relativt mycket åt mellan åren och slutsatser utifrån resultaten bör göras med försiktighet. Att skillnaderna är stora är dock viktigt att uppmärksamma.

Grundsärskola

Andelen av de elever som är inskrivna i särskolan men är inkluderade i grundskolan har successivt ökat. Andelen inkluderade elever i Västervik är 35 procent medan motsvarande andel för samtliga kommuner är 13 procent.

Huvudmän	Elever, andel i grundsärskolan, integrerade i grundskolan			
	2009	2010	2011	2012
Västervik	40	30	30	35
Samtliga kommuner	14	13	14	13
Kalmar län	22	17	20	19
Kommuner i tätbefolkad region	.	.	12	13
Riket totalt	13	12	14	13

Resultat och måluppfyllelse i samlad undervisning

Rektor för verksamheten gör följande bedömning: Elever som läser ämnesområden når efter sina förutsättningar kunskapskraven. Elever som läser ämnen har också efter sina förutsättningar nått kunskapskraven. Elevunderlaget är mycket litet vilket gör att analyser på gruppnivå inte är lämpligt.

Integrerade elever

I Västerviks kommun finns det (feb-14) sju elever som läser enligt grundsärskolans läroplan och som är individintegrerade. De har sin skolgång i grundskoleklasser, från åk 2 upp till årskurs 9, utspridda i kommunens grundskolor. Kunskap och kompetens kring grundsärskolan är avgörande för att kunna garantera att dessa barn och ungdomar får en likvärdig och kvalitativ utbildning. Formativ bedömning, betygssättning och diskussioner kring måluppfyllelse ska även innefatta grundsärskolan. Specialpedagogens huvudsakliga uppdrag är att tillsammans med pedagogerna möjliggöra, tillföra kunskap och anpassa undervisningen till de elever som har rätt att läsa enligt grundsärskolans läroplan. Specialpedagogen med särskilt uppdrag för dessa elever har även, tillsammans med pedagogerna, arbetat med frågor rörande likheter och skillnader mellan grundsärskolans centrala innehåll och grundskolans centrala innehåll. Erfarenheterna hittills är att det gäller att hitta en balans mellan verksamhetens behov och en tanke om vad verksamheten behöver.

En del av eleverna läser en kombination av ämnen enligt grundskolans kursplaner och ämnen enligt grundsärskolans kursplan. I de fall brukar det ofta handla om ämnen av praktisk karaktär (till exempel idrott och hälsa samt slöjd). Viktigt att poängtera är dock att de har sin bas i grundsärskolan och att det är en rättighet de har. Vissa pedagoger har erfarenhet av dessa barn och ungdomar, andra inte. I och med att det handlar om så få elever är detta inte konstigt. Rektorer ser i vissa fall till, i de fall det är möjligt, att eleverna kommer till arbetslag där erfarenhet och kompetens finns kring dessa elever. Detta är en framgångsfaktor då det ställer höga krav på pedagogerna att balansera två uppdrag samtidigt- det vill säga grundskolan och grundsärskolan.

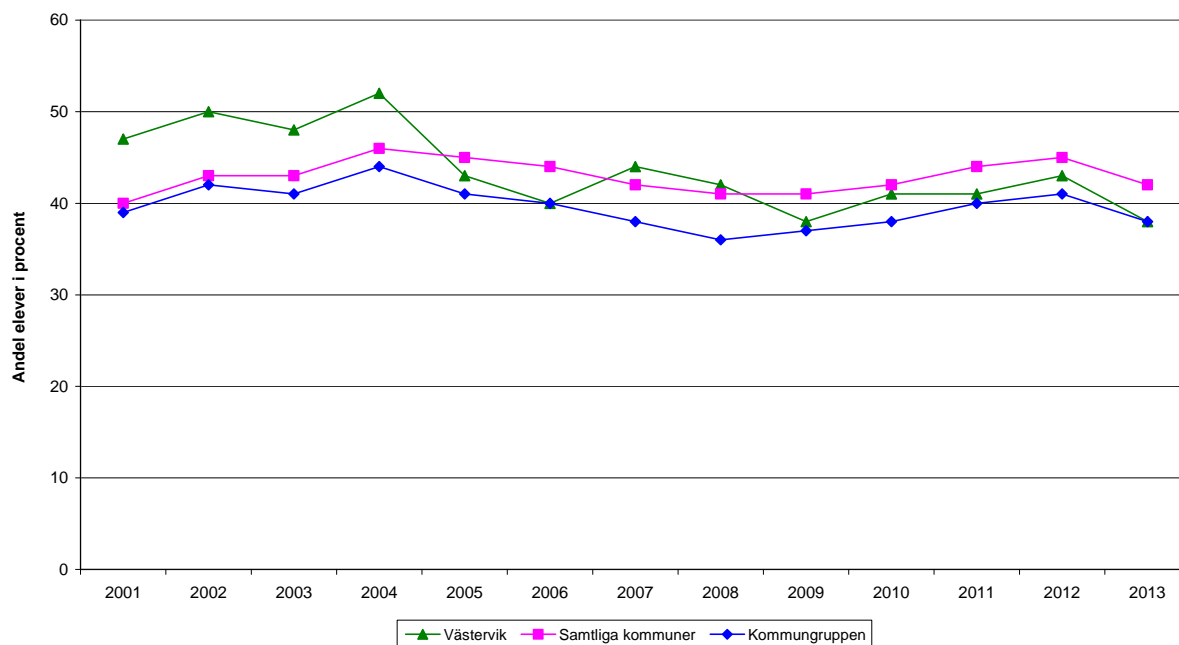
Stödet som efterfrågas av verksamheterna ser varierande ut. Frågor om lämpligt material är en fråga som pedagogerna ofta efterlyser. Inköp har gjorts för att kunna visa ute i verksamheterna. I andra verksamheter behöver man ta hjälp av habiliteringen och andra externa aktörer.

Tankar inför framtiden: Implementeringen av lgr 11 har genomförts i grundskolan men inte i lika stor omfattning i grundsärskolan. Det vore önskvärt inför hösten -14 att samla den personal som finns omkring dessa barn. Detta har gjorts tidigare- dock med ett annat fokus.

Gymnasieskola

Kunskaper på Västerviks gymnasium

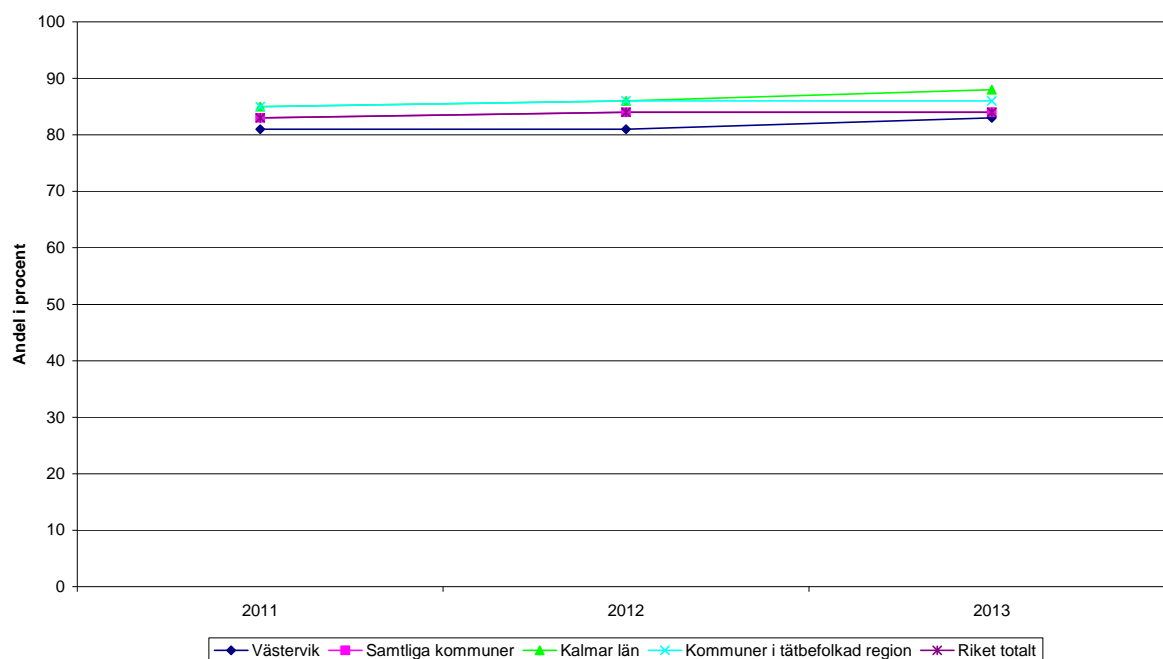
Övergång till högskolan (%) inom 3 år efter avslutad utbildning (folkbokförda i kommunen)

Kommentar:

Diagrammet visar att andel eleverna som övergår till högskolan inom 3 år efter avslutad utbildning minskar i samtliga referensgrupper liksom i Västervik. Västervik ligger nu på samma nivå som kommungruppen.

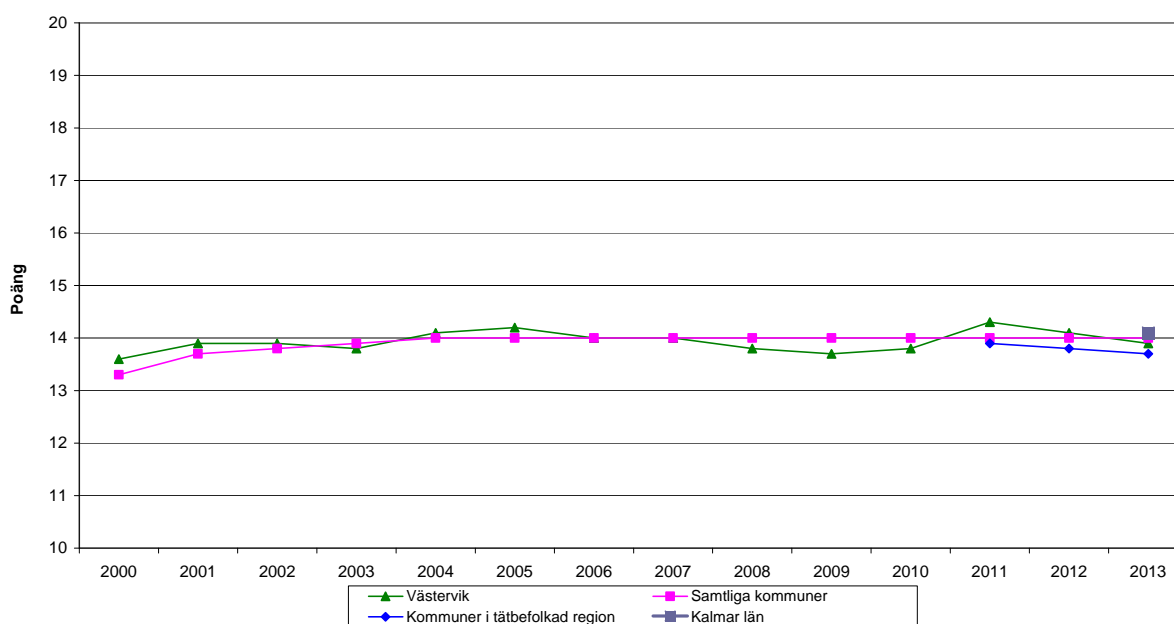
Fullföljd utb. inom 4 år, andel (%) av nybörjare exkl. IV, folkbokförda i kommunen

Kommentar:

Diagrammet visar att skillnaderna mellan jämförelsegrupperna är små. Västervik ligger på 83 % medan riket ligger på 84 %. Även att man tittar på alla elever är skillnaderna små. Västervik ligger på 75 % och riket på 77 %.

Betygspoäng i genomsnitt, gymnasieskolan 2000-2012

Kommentar:

Diagrammet visar att skillnaderna mellan jämförelsegrupperna är små. Västervik ligger på 13,9 medan riket ligger på 14,0 i genomsnittlig betygspoäng. För Västerviks del innebär detta en försämring med 0,2 poäng i relation till tidigare år.

Gymnasiesärskola

Resultaten i gymnasiesärskolan är svåra att bedöma med hjälp av betygsstatistik. Naturligtvis använder vi oss av kursplaner och betygskriterier men det blir ändå så att elevernas skiftande förutsättningar försvårar betygssättningen där sådan är aktuell. Detta är något vi ständigt diskuterar och vi arbetar med att förbättra bedömningarna. Att bedöma skolans resultat efter elevernas betyg är vanskligt då betygssteget IG inte finns inom särskolan. Ett sätt att visa resultaten kan vara att se hur många av avgångseleverna som får slutbetyg respektive samlat betygsdokument. Andelen elever med slutbetyg har minskat något sista året. Att använda detta som ett tecken på att fler misslyckas med utbildningen är dock felaktigt. Att inte ta ut ett slutbetyg har dessutom positiv inverkan på det fortsatta ekonomiska stödet för förlängda studier.

År	Slutbetyg	Samlat betygsdokument	Antal elever
2005	16	10	26
2006	19	3	22
2007	11	2	13
2008	10	5	15
2009	14	9	23
2010	15	2	17
2011	8	2	10
2012	15	4	19
2013	7	2	9

Vuxenutbildning

Kunskaper Vuxenutbildning

Statistik för grundläggande vuxenutbildning 2012

	F	E	D	C	B	A	Antal
	%	%	%	%	%	%	betyg
SV	0	30,8	7,7	53,8	7,7	0	13
SV2	0	23	34	28	15	0	47
MA	0	35	45	20	0	0	20
EN	4,3	21,7	17,4	39,1	13	4,3	23
SH	7,9	21,1	21,1	28,9	15,8	5,3	38

Kommentar

Tabellen visar att det är en mycket liten andel som inte når godkända betyg.

Statistik för den gymnasiala vuxenutbildningen 2013.

	F	E	D	C	B	A	Antal
	%	%	%	%	%	%	betyg
SVE01	16,7	29,2	16,7	29,2	4,2	4,2	24
SVE02	27,9	11,6	20,9	16,3	16,3	7,0	43
SVA01	0	28	24	24	20	4	25
SVA02	0	6	39	28	11	17	18
ENG05	11,1	22,2	22,2	25,0	16,7	2,8	36
ENG06	17,6	15,7	15,7	19,6	19,6	11,8	51
MAT1a/b	17,1	40	25,7	17,1	0	0	35
MAT2a/b	12,9	38,7	25,8	16,1	3,2	3,2	31
SAM1a1/ 1a2/1b	17,9	30,8	7,7	20,5	10,3	12,8	39
MED1	28	32	24	16	0	0	25

SVA uppvisar fler IG jämfört med förra året. Av dessa har sex stycken läst på dagtid, tre stycken på distans och en prövning. De på dagtid och distans har missat och inte tagit igen vissa obligatoriska moment och har därför blivit underkända i kursen. I de övriga kurserna i svenska både enligt gamla och nya kursplaner ser resultaten betydligt bättre ut.

Resultaten i MAA har förbättrats markant sedan förra året. Andelen IG har minskat avsevärt i MAA. SHA/SAMSAM01b uppvisar bättre resultat jämfört med förra året framför allt med den nya kursplanen under hösten Färre IG/F och fler godkända och högre betyg.

MED/MEDMED01 visar på motsvarande procentuella nivå IG/F jämfört med förra året. Antalet satta betyg är något fler 2012.

Resultat i alla kurser (grundläggande nivå):

F	E	D	C	B	A	Antal
%	%	%	%	%	%	betyg
2,8	24,8	27	31,2	12,1	2,1	141

Resultat i alla kurser (gymnasial nivå):

IG	G	VG	MVG	Antal
%	%	%	%	betyg
0	37,5	18,75	43,75	16

F	E	D	C	B	A	Antal
%	%	%	%	%	%	betyg
12,3	31,8	18	20,8	10,7	6,4	1467

Kommentar

Tabellerna ovan visar att det är en mycket liten andel som inte når godkända betyg.

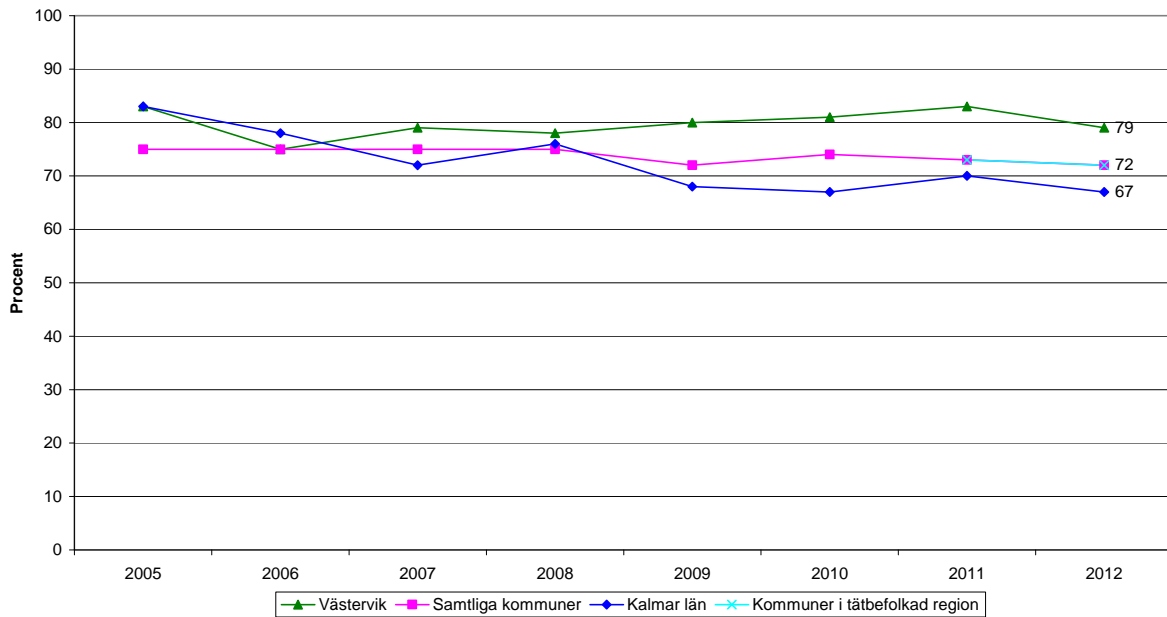
Utbildning i svenska för invandrare (SFI)

Under 2013 har totalt 148 betyg satts i någon av kurserna A till D (jämfört med 161 betyg år 2012). Av dessa är 7 betyget Godkänt, 1 betyget Väl Godkänt, 68 st E, 34 st D, 14 st C, 20 st B och 4 st A. Andelen Väl godkända och motsvarande i nya betygssystemet har fortsatt att öka. Överensstämmelsen med de nationella proven är precis som för 2011 hög.

Särskild utbildning för vuxna

Under 2012 har ingen elev betygssatts. En elev har avslutat, men på grundläggande nivå motsvarande träningskolan, där inget betyg sätts.

Kursdeltagare i huvudmannens skolor, andel (%) i gymnasial vuxenutbildning/påbyggnadsutbildning som slutför kurs

Kommentar

Andelen elever som slutför kurser är betydligt högre i Västerвик i jämförelse med både riket och kommungruppen.

Komvux - grundläggande och gymnasial nivå

Att eleverna är mycket nöjda med både kvalitén på undervisningen och det stöd som de får av lärarna framgår tydligt av elevenkäten och även av de kursutvärderingar som lärarna gör i slutet av varje kurs. De variationer som finns mellan elevers olika syn på lärarna är svåra att tyda eftersom när eleverna besvarar enkäten svarar de för alla kurser på en gång trots att det kan skilja sig åt och när de svarar på kursutvärderingen i en specifik kurs är det inte alla som vill skriva saker specifikt om läraren (även om de också är anonyma ska de ändå sammanställas av den berörda läraren och risken för anonymitet är därmed begränsad jämfört med enkäten).

Utbildning i svenska för invandrare (SFI)

I samtal med eleverna och i observationer liksom i elevernas loggböcker konstaterar vi att eleverna ger uttryck för både trygghet och trivsel. De är också i mycket hög grad nöjda med sin utbildning.

Analys och bedömning av måluppfyllelse

Under denna rubrik presenteras den kommunövergripande analysen och bedömningen av måluppfyllelsen. I huvudsak gäller analyserna förvaltningens verksamhet som helhet, dvs. en generaliserad bild av måluppfyllelsen. Som resultatkapitlet visar är variationerna på enhetsnivå i vissa fall relativt stora.

Skolinspektionens helhetsbedömning

Skolinspektionen genomförde regelbunden tillsyn i Västerviks kommun under 2008. I beslutet daterat 2009-03-26 kan vi läsa följande helhetsbedömning:

”Den regelbundna tillsynen visar att utbildningsverksamheten i Västerviks kommun i stora delar är av god kvalitet och att kommunen på olika nivåer arbetar engagerat och systematiskt för att förbättra barns och elevers möjlighet till utveckling och lärande. Det finns dock förbättringsinsatser som är angelägna att genomföra.

I Västervik finns det behov av att förbättra kunskapsresultaten i kommunens olika skolformer. Kommunens egna sammanställningar av skolors resultat visar att alltför få elever når upp till kravnivåerna för nationella ämnesproven i årskurs 5. För årskurs 9 visar skolornas betygsresultat i form av genomsnittligt meritvärde, andel som når målen i alla ämnen och andelen behöriga till nationellt program att åtgärder behöver vidtas. Värdena för dessa variabler är lägre än för både den kommungrupp Västervik tillhör och för riket. Det är allt för få elever, 75 procent, som når målen i alla ämnen. Skillnaderna mellan flickors och pojkars resultat är särskilt accentuerade i Västervik där pojkarna klarar sig sämre kunskapsmässigt än genomsnittet för pojkar i riket. Det råder stora variationer i kunskapsresultat mellan grundskolorna i kommunen och även mellan åren.

Betygsresultaten har sjunkit i gymnasieskolan och det är endast 73 procent av eleverna som fullföljer sin utbildning inom fyra år vilket är lägre än för riket som helhet (76 procent). I kommunen finns en hög andel elever som studerar på individuella program och inte går vidare till något nationellt program. I nationell statistik finns resultat för vuxenutbildningen både uttryckt i betygsnivåer och fullföljd utbildning. Resultaten i kommunen varierar men ligger i paritet med riket som helhet. För kommunen finns anledning att särskilt följa upp och analysera varför andelen kursdeltagare som avbryter sin utbildning ökat inom grundläggande och gymnasial vuxenutbildning.

I Västerviks kommun görs inga sammanställningar av resultat i obligatorisk och gymnasial särskola vare sig på skolnivå eller för kommunen som helhet. Även om det på olika sätt framgår att den verksamhet som bedrivs utgör en god grund för lärande finns anledning att kommunen förbättrar uppföljningen av resultaten inom dessa skolformer.

Förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg bedrivs till allra största delen i enlighet med läroplanerna. Verksamheterna utgör ett stöd för barns utveckling och bidrar till deras lärande. Förskoleklassens verksamhet är utformad så att den ger en god förberedelse för fortsatt skolgång samtidigt som den tar tillvara barnens behov av kreativitet och lek.

För att förbättra verksamheternas resultat och ge alla elever möjlighet att nå målen för sin utbildning är det viktigt att kommunen genomför förbättringar inom flera områden. I kommunens skolor och verksamheter utgör dokumentation såväl på individnivå som på enhetsnivå ett område som är i behov av förbättringar. Flera skolor behöver förbättra de individuella utvecklingsplanerna och åtgärdsprogrammen. Alltför ofta saknas beskrivningar av de åtgärder skolan avser vidta för att stötta eleverna i sin kunskapsutveckling. Resultatsammanställningar i flera skolformer, likabehandlingsplaner, och kvalitetsredovisningar tillhör också den dokumentation som behöver förbättras.

Av verksamhetsrapporter och skolrapporter framgår att det är nödvändigt att förbättra tillgången till utbildning och omsorg när det gäller möjligheterna för barn med utländsk bakgrund i förskolan att utveckla sitt modersmål samt tillgången till svenska som andraspråk och studiehandledning på modersmålet i grundskolan. Även tillgången till språkval och elevens val i grundskolan behöver förbättras.

I verksamheter, skolor och i kommunen pågår ett arbete för att utveckla omsorg och utbildning. Detta arbete behöver förstärkas. Tydligare uppföljningar och analyser kan förbättra möjligheterna att belysa om arbetsätt, arbetsformer och insatta resurser får de effekter som avsetts. Verksamheter och skolor arbetar för att individanpassa sin verksamhet och att ge det särskilda stöd barn och elever behöver. Mot bakgrund av kommunens låga kunskapsresultat finns dock anledning att följa upp och värdera om de vidtagna åtgärderna leder till förväntat resultat. Kommunen behöver också förbättra uppföljningen av kvaliteten i den öppna fritidsverksamheten. I kommunens fortsatta kvalitetsarbete är det viktigt att säkerställa, vilket också är uppmärksammat i kommunen, att de förbättringsåtgärder som genomförs leder till att uppsatta mål nås.

Trots dessa brister ser Skolinspektionen att det finns goda möjligheter för kommunen att förbättra sina resultat då man på alla nivåer i kommunen arbetar engagerat och systematiskt för att förbättra barns och elevers möjlighet till utveckling och lärande. Ledningen i kommunen kännetecknas av engagemang och vilja att ge barn och elever optimala möjligheter att utvecklas. De uppföljningar som görs och det utvecklingsarbete som pågår har tydligt fokus på att förbättra måluppfyllelsen genom att utveckla lärmiljöer och arbetsätt.

Rektorerna håller sig generellt förtroagna med den dagliga verksamheten och många rektorer arbetar på ett mycket bra sätt med att utveckla skolornas verksamhet i syfte att förbättra måluppfyllelsen. I kommunen finns dock ett antal särskilda undervisningsgrupper där rektorsansvaret inte är tydligt uttalat. Detta kan leda till att beslut om åtgärder och uppföljning av dessa inte genomförs och att dessa verksamheters resultat inte följs upp och värderas. Barn- och utbildningsnämnden behöver därför säkerställa att den som ansvarar för de elever som finns i dessa undervisningsgrupper tar detta ansvar fullt ut. Det framkommer också av den regelbundna tillsynen att när rektor har ansvar för flera verksamheter tenderar fritidshemmens verksamhet att komma i skymundan både när det gäller uppdrag och dokumentation.

Det arbete som bedrivs för att förebygga diskriminering och kränkande behandling sker med god kvalitet. Arbetet leder till att barns och elevers lärandemiljöer generellt upplevs som trygga. Uppföljningar av värdegrundsarbetet sker bland annat med enkäter till elever och föräldrar och resultatet är övervägande positivt. De signaler som förekommer om brister i värdegrunden tas om hand av skolorna och leder till att åtgärder sätts in. För detta arbete har verksamheterna utarbetat likabehandlingsplaner. Av verksamhets- och skolrapporter framgår att det finns brister i innehållet i dessa och att de sällan tagits fram och följs upp under medverkan av barn och elever.”

Kommentar:

Mycket har hänt i organisationen sedan 2008. De brister som skolinspektionen påpekat har i stor utsträckning åtgärdats eller utvecklats i positiv riktning. Barn- och utbildningsförvaltningen ser därför fram mot beslutet av den regelbundna tillsyn som genomförs nu och där beslut väntas under våren 2014. Inspektionen ger ett utifrånperspektiv som är värdefullt för att utveckla verksamheten ytterligare.

Övergripande analys och bedömning

På en förvaltningsövergripande nivå visar resultaten att utvecklingen av måluppfyllelsen är på rätt väg. Tendensen är tydlig och positiv. Bedömningen är att förvaltningen har hittat rätt i sitt systematiska kvalitetsarbete och att de insatser och åtgärder som genomförs nu börjar ge resultat. En allt mer omfattande och sofistikerad uppföljning och utvärdering ger oss goda kunskaper om vad som fungerar bra och vad som fungerar mindre bra. Måluppfyllelsen är långt ifrån tillfredsställande men samtidigt visar utvecklingen att vi har hittat rätt i vårt sätt att arbeta. Vi har ett helhetsperspektiv i vårt sätt att organisera och arbeta som grundar sig i tankar om en lärande organisation, systematiskt kvalitetsarbete, beprövad erfarenhet och aktuell forskning.

Utvecklingsarbetet i förvaltningen är en ständigt pågående process, utan en tydlig början eller slut. Under 2013 pågår ett flertal omfattande utvecklingsprocesser. Utmaningen blir att inte göra utvecklingsarbetet till en särskild fråga utan en process som löper genom samtliga nivåer och där resultatet blir en fortsatt ökad måluppfyllelse.

Åtgärder för förbättring/prioriterade utvecklingsområden

Under denna rubrik kommer åtgärder/uppdrag för förbättringar att presenteras. Åtgärderna som beskrivs ska ha en tydlig koppling till de utvecklingsområden som utkristalliserats i resultat och analyskapitel. Vidare ska beskrivna åtgärder ge tydliga återverkningar på kommande verksamhetsplan, kompetensutvecklingsplan och budgetarbete.

Prioriterade utvecklingsområden 2014

1. Prioritera kunskapsmålen utan att åsidosätta värdegrundsuppdraget
2. Fokus på de nationella styrdokumenterna
3. Utveckling av undervisningssituationen
 - i. Formativ bedömning/bedömning för lärande/formativ undervisning

Utvecklingsområde 1) Prioritera kunskapsmålen utan att åsidosätta värdegrundsuppdraget.

De mål som ryms inom rubriken Skolans värdegrund och uppdrag är en mycket central del av det nationella uppdraget. Trygghet och trivsel är exempelvis en förutsättning för att lyckas med kunskapsmålen. Förhållningssätt och bemötande är ett prioriterat område. Det finns dock tecken på att prioriteringen skett på bekostnad av kunskapsmålen. Samtliga verksamheter får därför i uppdrag att prioritera kunskapsmålen utan att åsidosätta värdegrundsuppdraget. Verksamhetens utveckling under de senaste åren tyder på att uppdraget är en framgångsrik strategi.

Utvecklingsområde 2) Fokus på de nationella styrdokumenterna

I skollagens 1 kap. 5 § (2010:800) framgår att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. All verksamhet tar sin utgångspunkt i de nationella styrdokumenterna. Samtliga i vår verksamhet förutsätts arbeta i riktning mot de nationella målen så som de anges i styrdokumenterna. Vår målsättning är att alla elever kan nå sina mål. Det avgörande är hur vi arbetar med barnen och eleverna när de är hos oss och att vi möter dem där de befinner sig i sin sociala och kunskapsmässiga utveckling. Hela organisationen strävar efter ett processfokus istället för ett system- eller individfokus.

Barn och utbildningskontoret får i uppdrag att vidareutveckla utvecklingsorganisationen för att på bästa möjliga sätt vara ett stöd i arbetet med att förverkliga det nationella uppdraget så som det formuleras i våra styrdokument.

Utvecklingsområde 3) Utveckling av undervisningssituationen

Flera av de internationellt etablerade forskarna inom pedagogiken, inte minst Hatties ”Synligt lärande” lyfter fram undervisningssituationen och lärarens betydelse för lärandet som mycket betydelsefulla faktorer. I en intervju som presenteras i den svenska översättningen av synligt lärande får Hattie frågan ”Vad tycker du då att vi kan lära oss av studien i Sverige?” Hattie svarar : ” – Att återigen sätta klassrumsfrågor och undervisningsstrategier högt på agendan och försöka bidra till att utveckla kraften hos lärare och elever att få ut mesta möjliga av skolan, både kunskapsmässigt och socialt.”

Även att undervisningssituationen som helhet är ett utvecklingsområde så visar forskningen att det är få omständigheter som påverkar elevers lärande i lika hög grad som det sätt på vilket de blir bedömda. Den formativa bedömningen har en mycket stor betydelse för att utveckla undervisningen. Mot bakgrund av ovanstående är den formativa bedömningen ett särskilt prioriterat utvecklingsområde för att utveckla undervisningssituationen.

Formativ bedömning/bedömning för lärande/formativ undervisning

Som rubriken antyder finns det flera olika begrepp som beskriver samma sak. Vissa menar att formativ bedömning eller bedömning för lärande är mycket mer än själva den bedömande delen varav benämningen med fokus på bedömning blir begränsande/missvisande.

Formativ bedömning kan beskrivas som att elevens styrkor och svagheter analyseras för att:

- ge information om vad som måste betonas i undervisningen för att eleven ska utvecklas vidare mot målen
- ge eleven information om hur han/hon kan fortsätta att arbeta för att utvecklas mot målen.
- ge eleven möjlighet att få syn på sitt eget lärande

Formativ bedömning är en konstruktiv återkoppling med råd för det fortsatta arbetet. Denna typ av bedömning är inget som ska ske när ett projekt eller tema är slutfört, utan det ska hela tiden pågå parallellt med arbetet

Det råder en enighet bland bedömningsforskare att den viktigaste och för lärandet mest effektiva formen av bedömning är elevens självvärdering. Formativ bedömning och självvärdering leder till:

- Att när elever genom självvärdering utvecklar metakognition ökar alla elevers lärande.
- Att svagpresterande elever ökar sitt lärande signifikant mer än högpresterande.
- Att gapet mellan låg- och högpresterande elever minskar.

Det pågående arbetet med formativ bedömning intensifieras och utvecklas ytterligare så att det genomsyrar arbetet i hela verksamheten. Därför ska minst en förvaltningsgemensam utvecklingsdag per år (exempelvis måndagen i vecka 44) ägnas åt att utveckla den formativa bedömningen.

Sammanfattning av de viktigaste lärdomarna

Nedan presenteras kortfattat några av de viktigaste lärdomarna i processen kring kvalitetsarbetet/kvalitetsredovisningen 2013.

- Man kan inte nog framhålla betydelsen av positiva förväntningar för att nå en hög måluppfyllelse. Inte minst för barns och elevers möjligheter att nå optimal utveckling och lärande. Detta gäller på alla nivåer i organisationen.
- Ett systematiskt kvalitetsarbete ökar kunskapen om och förståelsen av en komplex verklighet. Denna kunskap och förståelse ökar förutsättningarna för att förvaltningen på ett effektivare sätt ska kunna arbeta med ”rätt saker på rätt sätt” i strävan att nå 100 procent måluppfyllelse.
- Att utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande är en framgångsfaktor och en del av uppdraget som inte nog kan betonas.
- Förändring tar tid – ”Håll i och håll ut”
En viktig lärdom är att förändringsarbete tar tid och att mottot ”håll i och håll ut” ofta är en framgångsrik väg. Det innebär fortfarande att nuvarande arbetssätt, bemötande, stödinsatser osv. behöver ifrågasättas och omprövas i enlighet med egna uppföljningar, aktuell forskning, skolans uppdrag enligt styrdokumentet osv.
- Avsaknaden av kunskap om måluppfyllelse, hur man själv som pedagog bedömer och betygsätter elever på en högre nivå än individnivån leder i vissa fall till att problem inte uppmärksammas. Exempelvis en likvärdig bedömning och betygssättning och skillnader mellan pojkar och flickor.
- För att leda framgångsrika utvecklingsprocesser krävs processledarkompetens.
- Att arbeta med formativ bedömning/undervisning är mycket effektivt för att nå en högre måluppfyllelse.
- En förändringsledare som tror att förändring i första hand handlar om att förändra andra är sällan framgångsrik. En person och/eller organisation som ständigt utmanar sin egen förståelse och förändrar sig efter denna förståelse utvecklar både sig själv och/eller organisationen.
- Att premiera och lyfta fram goda exempel på en samarbets- och lärandekultur kan vara en framgångsfaktor som påskyndar processen i hela organisationen.
- Elever som misslyckas i skolan är vårt misslyckande.

Slutord

Trots de brister som tagits upp i kvalitetsredovisningen instämmer förvaltningsledningen i Skolinspektionens skrivning som lyder:

”Den regelbundna tillsynen visar att utbildningsverksamheten i Västerviks kommun i stora delar är av god kvalitet och att kommunen på olika nivåer arbetar engagerat och systematiskt för att förbättra barns och elevers möjlighet till utveckling och lärande.

...det finns goda möjligheter för kommunen att förbättra sina resultat då man på alla nivåer i kommunen arbetar engagerat och systematiskt för att förbättra barns och elevers möjlighet till utveckling och lärande. Ledningen i kommunen kännetecknas av engagemang och vilja att ge barn och elever optimala möjligheter att utvecklas. De uppföljningar som görs och det utvecklingsarbete som pågår har tydligt fokus på att förbättra måluppfyllelsen genom att utveckla lärmiljöer och arbetssätt”

8) Beslut och ansvarig för kvalitetsredovisning

Barn- och utbildningskontoret i Västervik 2014-01-29

Kalle Söderberg
Förvaltningschef

Esbjörn Grandalen
Kvalitetsutvecklingschef

